

Evropske velesile naslovile ostro svarilo nacijski vladi

Sovjetska Rusija, Anglija in Francija obljubile pomoč Češkoslovaški v slučaju nacijske invazije njenega ozemlja. Diktator Hitler pojasni svojo politiko, ko se otvori zasedanje parlamenta. Nacijski gospodarji uničili zadnje ostanke neodvisnosti Avstrije

London, 17. marca. — Velika Britanija je včeraj opozorila Hitlerja, da nacijska okupacija Avstrije ne pomeni, da sme podjarmiti tudi Češkoslovaško. Ako želi ohraniti miru v Evropi, ne mora držati obljube, da njegova oborožena sila ne bo invadirala ozemlja te države.

To svarilo je izrekel zunanji minister Halifax v zbornici lordov, ko sta Francija in Sovjetska unija informirali Veliko Britanijo, da bosta sodelovali z njo v obrambi Češkoslovaške, če jo bo nacijska oborožena sila invadirala. "Nemčija je slovesno izjavila, da Češkoslovaški ne preči nevarnost invazije in to zagotovilo je večkrat ponovila," je rekel Halifax. "Zadnji dogodki so pokazali, da se mora svet seznaniti z grdo resnico, da sklenjene pogodbe in mednarodni zakoni nimajo nobene vrednosti, saj odloča le sila železne pesti."

Lord Halifax je odklonil idejo, da se zadeva nacijske okupacije Avstrije rešata pred Ligo narodov. Izjavil je, da v Ligi narodov vpletenje države niso pripravljene napovedati vojno Nemčiji zaradi podjarmljenja Avstrije, ker vedo, da ne bi s tem ničesar pridobile.

Predlog laboritorv v parlamentu, naj Anglija opusti farso nemševanja v španski civilni vojni in naj zaeno s Francijo podpre Španske lojaliste prav tako kot podpirata Italija in Nemčija upornike, je bil poražen s 317 proti 141 glasovom. Laborit Arthur Greenwood je kritiziral Chamberlaina, ker je zavzel stališče, da se mora Anglija držati proč od španskega konflikta za vsako ceno. Premierja je primerjal kokiš, ki kokodaka ob cestih, se je ne upa prekariti.

Berlin, 17. marca. — Diktator Hitler se je včeraj vrnil v Berlin iz Monakova, kamor je prejšnji dan dospel z Dunaja. Na letališču Tempelhoff ga je pozdravila ogromna množica, letalski minister Goering in dr. Goebbels. Minister nacijske propagande Goebbels je se zbral na letališču visoki vojaški častniki in ladni uradniki.

Pozneje sta govorila Goering in Goebbels in poveljevala Hitlerja kot stvarnika novega nemškega imperija. Zaeno s povratkom diktatorja v Berlin je bilo znamenjeno, da se jutri parlament sestane v svojem zasedanju, da alisi Hitlerja, ki bo ob tej priliki orisal smernice novega nemškega imperija.

Dunaj, 17. marca. — Novi gospodarji Avstrije energično vijo, da po čistijo zadnje ostanke suverenitete te bivše nevisne države. Carinski uradi druge ustanove so bile likvirane. Dr. Hjalmar Schacht, predsednik nemške državne banke, je že odredil potegnitev šilinga, avstrijske denarne enote, iz cirkulacije. Šiling bo zdaj nadomestila nemška marka.

Uveljavljena je bila odredba, prepoveduje izvoz avstrijske lesa iz razloga, ker ga Nemčija sama potrebuje. List Neues Wiener Abendblatt je objavil, da o aretaciji Louisa Rothmunda, člana mednarodne banke družine Nacijska drhal je bil ponovno navajala na živske trgovine in jih oplenila. Šole so začele poučevati učence o narodnem socializmu. Klic "Heil Hitler" je postal uradni zdrav v vseh šolah in nacijski razpustili vse ženske organizacije.

Zadnje vesti

RUSIJA sklicuje konferenco proti Nemčiji, Italiji in Japoniji. FAŠISTI ubili in ranili čez 1000 oseb pri dvajsetih napadih iz zraka na Barcelono v Španiji.

POLJSKA dala ultimatum Litvi v sporu zaradi obmejnih incidentov.

HITLER ukazal odvesti Schuschnigga v koncentracijsko taborišče.

FRANCOSKA zbornica je dala zaupnico Blumovi vladi.

ANGLEŠKA vlada je prišla v krizo zaradi zunanje politike glede Čehoslovakijske in Španije.

DRŽAVNI TAJNIK Hull je včeraj izjavil, da se morajo Združene države oborožiti, če se hočejo očuvati vojne.

Češkoslovaška ojačila obmejne straže

Naciji izzivajo češkoslovaško vlado

Praga, 17. marca. — Praga kaže mirno lice zdaj, ko je vlada dobila zagotovilo, da ji bodo Sovjetska unija, Francija in Anglija priskočile na pomoč v slučaju nacijske invazije njenega teritorija. Vlada krogi so uverjeni, da zagotovilo ni brezpomembna gesta in da bodo velesile izpolnile svojo obljubo.

Medtem, ko češki državni sodijo, da državi ne preti v tem trenutku nevarnost nacijskega napada, so vseeno pripravljene na vse eventualnosti. Nadaljnji vojaški oddelki so bili poslani na ozemlje ob nemški meji, da ojačijo stražo. V Brnu, industrijskem središču Moravije, se opaša živahna aktivnost. Tu ima Češka svoje tovarne orožja, v katerih izdelujejo najboljše strojne puške na svetu. Vse kaže, da se država že dolgo pripravlja na obrambo in da Češkoslovaška se ne bo uklonila pred silo nemškega orožja tako hitro kot se je Avstrija.

Praga, 17. marca. — Nacijski poslanci še vedno razgrajajo v češkem parlamentu. Karl Ender je včeraj povzročil vihar, ko je izjavil, da se mora vlada uklopiti nacijskem. Dejal je, da govori v imenu 3,500,000 Nemcev, katerim je Hitler obljubil zaščito. Prejšnji dan je Karl Hermann Frank, podpredsednik nacijske stranke, zapretil, da bo Češkoslovaško zadela ista usoda kot je Avstrijo, če ne bo pristala na zahteve nacijev.

Stavka jeklarjev v Jersey Cityju

Unija zapretila z raztegnitvijo stavke

Jersey City, N. J. — (FP) — Stavka, v kateri je zavajevanih čez dva tisoč delavcev, je bila oklicana v tovarni Crucible Steel Co. v znak protesta, ker je kompanija izpila delavce v svoji tovarni v Harrisonu, N. J. James McCombs, predsednik krajevne unije Amalgamated Ass'n. of Iron, Steel & Tin Workers, je dejal, da se je družba z izprijem maščevala za stavko, katero je unija oklicala preteklo leto in v kateri je unija dobila novo pogodbo.

Domače vesti

Zalostna vest iz domovine Coverdale, Pa. — Paul Rolih, član društva 427 SNPJ, je prejel žalostno vest, da je v Drakovčah na Notranjskem umrla njegova sestra Marija Sedmak. V Ameriki zapušča dva brata, sestvo in mnogo drugih sorodnikov.

Vesti iz Clevelanda Cleveland, — Mike Štefe, star 54 let in doma iz Križa pri Trzinu na Gorenjskem, je bil pred nekaj dnevi napaden na ulici in tako poškodovan, da je kmalu potem umrl. V Ameriki je bival 26 let. Tu ni imel bližnjih sorodnikov, v starem kraju pa zapušča brata.

Poroka na zapadu Grand Junction, Colo. — Tu sta se civilno poročila Stanley Costela (Kostelec) in Stefanija Florjančič. Zenin je doma iz Priceja, Utah in član društva 113. SNPJ. Obilo sreče!

Ugrabitelj in morilec Rossa obsojen v smrt

Chicago, 17. marca. — John Henry Seadlund, ugrabitelj in morilec čikaškega kapitalista Charlesa S. Rossa, je bil včeraj spoznan za krivega po federalni poroti na obravnavi, ki se je vršila pred sodnikom J. P. Barnesom, in obsojen v smrt na električnem stolu. Seadlund je sprejel obsodbo mirno na znanje in izjavil, "da se je zgodilo tako kakor je pričakoval." Napram jetniškemu nadzorniku Franku Sainu je dejal, da raje umrje na električnem stolu, kakor da bi ga vrgli v zapor do smrti.

Elektrarski delavci v sedeči stavki

West Orange, N. J. — V tukajšnji elektrarni Edison Co. je bila oklicana sedeča stavka, ko je kompanija naznanil, da bo znižala mezde 10 odstotkov vsem delavcem, ki prejema \$39 in več na teden. Sem je zdaj došel Johnson Post, član spravnega odseka federalnega delavskega departmeta, da poravnava spor.

Nov letalski napad na Barcelono

Lojalisti ustavili fašistično prodiranje

Barcelona, 17. marca. — Fašistični letalci so včeraj ponovno spali bombe na Barcelono. V treh urah so uprizorili več navalov in to v trenutku, ko so bile v Barceloni velike demonstracije, v katerih je množica zahtevala od vlade, naj vztraja v odporu proti fašistom za vsako ceno. Fašistične bombe, kolikor je zdaj znano, so ubile najmanj 14 oseb, toda natančno število žrtev še ni bilo ugotovljeno.

Bombe so porušile več poslopij v središču mesta in drugih objektov. Fašistični letalci so bombardirali tudi Tarragono, San Vincento, Castellon in druga mesta v bližini Barcelone.

Hendaye, Francija, 17. marca. — Fašistične kolone so včeraj naletale na odločen odpor v svojem prodiranju proti Sredozemskemu morju. Ofsenziva je bila ustavljena pri Raimundu, mestu, ki je okrog 30 milj oddaljeno od morja. Fašisti so poročali, da so okupirali mesto Caspe, toda španska vlada je izjavila, da je to mesto še vedno v rokah lojalistov. Nove ljudske čete so bile včeraj poslano na to fronto in zadnja vest se glasi, da so španske topniške baterije uničile fašistično skladišče municije pri Escatronu.

Iz Salamance, glavnega stana fašistične armade, je prišla vest, da so uporniki ubili 6000 lojalistov in uničili štiri vojaške divizije v zadnjem tednu. Španska vlada priznava, da je njena armada utrpela velike izgube, to pa je zasluga italijanskih in nemških čet, ki se borijo v fašistični armadi. General Franco, vrhovni poveljnik fašistične armade, je v zadnjih dneh dobil čez 700 nemških in italijanskih bojnih letal.

Brazilska vlada odklonila nacijski protest

Rio de Janeiro, Brazilija, 17. marca. — Diktator Brazilije Getulio Vargas je včeraj odklonil protest nemškega poslanika Karla Ritterja proti odredbi, ki prepoveduje nacijske aktivnosti v Braziliji. To je storil kljub svari, da bo Hitler odpoklical poslanika domov, če ne bo odredba preklicana.

FAŠISTIČNA ITALIJA BO ŠČITILA SVOJE MEJE

Mussolini pravi, da se ne boji Nemčije

NACIJSKI PUC SANKCIONIRAN

Rim, 17. marca. — Diktator Benito Mussolini je sankcioniral Hitlerjevo okupacijo Avstrije, poleg tega pa je izrekel svarilo, da bo vsak poskus invazije italijanskega ozemlja izzval vojno. "Naše meje so svete", je rekel Mussolini v svojem govoru po radiu, ki je bil razširjen po vsej Italiji. "O mejah ne bomo razpravljali, temveč jih bomo branili."

Mussolini je vsekakor hotel potolažiti ljudstvo, ki je v strahu, da bo Hitlerjeva oborožena sila invadirala italijansko ozemlje, ki je podjarmila Avstrijo. Brennerski prelaz je sedaj meja med Nemčijo in Italijo.

"Italija nima nobene bojzani pred milijoni Nemcev, ki so sedaj ob naši meji, je rekel diktator. "Italijo ne razburi vsaka stvar. To je pokazala v konfliktu z Abesinijo, ko se je 52 držav dvignilo proti Italiji. Fašistična Italija je militantna in bo tudi v bodočnosti kakor v preteklosti korakala naprej."

Mussolini je v svojem govoru opravičeval nenadno revizijo stališča glede Avstrije. Dejal je, da je Italija dosledna, čeprav je prej naglašala, da bo kličila neodvisnost Avstrije, zdaj pa odobrava nacijsko okupacijo te države. "Bila bi največja zgodovinska in politična absurdnost, če bi Avstrija, nemška država, ostala neodvisna in protinemška," je rekel Mussolini. "Italija je vztrajala, da mora biti Avstrija neodvisna na podlagi domneve, da je to želja večine avstrijskega ljudstva, toda zadnji dogodki so pokazali, da avstrijsko ljudstvo hoče Anschluss, zvezo z Nemčijo."

Diktator je dejal, da je posvaril reprezentanta bivše Schuschniggove vlade proti razpisu plebiscita, pri katerem naj bi ljudstvo odločilo, ali hoče, da Avstrija ostane še nadalje neodvisna država. Dejal je, da se je prvič po dolgih mesecih zgodilo, da ga je reprezentant Avstrije (Dajte na 3 strani.)

Kitajci potisnili Japonce nazaj

Letalci napadli japonsko letališče v Hangčovu

Sanghaj, 17. marca. — Kitajske čete so uprizorile več protinaskokov na japonske pozicije na fronti v provinci Šansi in prisilile Japonce na umik. Poročilo se glasi, da so Kitajci ponovno zasedli mesto Linfen in zdaj naskakujejo Čaočeng in Hwolsien. Obe mesti ležita v južnem delu province Šansi.

V severnem delu te province so kitajske čete zasedle trikotno ozemlje med mesti Hoku, Paotčen in Kolan. S tem so vsaj začasno odvrnile nevarnost, da bi Japonci prekorčili Rumeno reko v tem sektorju. Nadaljnja vest, ki je prišla v Sanghaj, govori o ljutih bitkah ob progi Tientsin-Pukov železnice, na ozemlju v bližini Sučova. Zadnji torek so Japonci poročali, da so pretrgali progo te železnice v več krajih.

Šest kitajskih bojnih letal je včeraj bombardiralo japonsko letališče v Hangčovu. Letalci so vrgli več bombe, toda škoda, ki so jo povzročile bombe, še ni ugotovljena. Istočasno so japonski letalci napadli Šiam, glavni stan kitajske komunistične armade v provinci Šensi, toda kitajski letalci so jih po kraki bitki v zraku pognali v beg.

30 samomorov na Dunaju dnevno

Fey, mesar delavcev, se je tudi ustrelil

Dunaj, 17. marca. — Povprečno 30 samomorov se izvrši vsak dan na Dunaju, odkar je Hitler okupiral Avstrijo. Včeraj se je ustrelil tudi Emil Fey, bivši podkancelar in minister za javno varstvo. Fey je vzel s seboj tudi svojo družino; ustrelil je svojo ženo in 17-letnega sina in nazadnje se sebe.

(Emil Fey je pred štirimi leti, ko je Dollfussova vlada navela na socialiste, z orožjem v roki sodeloval pri tem valu in vodil je tudi eksekucije socialistov.)

Samomorilci so židje in kristjani, monarhisti, klerofašisti in radikali. Med znanimi osebami, ki so doslej odšle prostovoljno v smrt iz strahu pred nacijsko, je tudi profesor Gustav Bauer v Innsbrucku, ki je prej ubil svojo hčer; Friedrich Reitlinger, industrijski magnat in liberalec na Tirolskem, je pregovoril svojo hčer, da ga je ustrelila in potem je še ona izvršila samomor; dr. Gabo Nohl, židovski dermatolog in glava dunajske klinike, je ubil ženo in sebe; dr. Godfried Kunwald, znani avstrijski ekonom, se je tudi usmrtil.

Domneva se, da je bilo do danes aretiranih čez 3000 oseb, največ židov, socialistov in katoliških fanatikov. Dr. Sigmund Freud, svetovno znani 83-letni psihoanalist, je tudi v rokah policije. O bivšem kancelarju Schuschniggu se širi vest, da je bil odveden na Bavarsko, njegov sin je v zaporu in njegova žena je pobegnila na Ogrsko.

Nacijska kontrola Avstrije je že popolna. Carina je odpravljena in vrši se inventar avstrijskega imetja. Avstrija dobi nemške poštne znamke in nemški denar.

Los Angeles dobil denar za gradnjo stanovanj

Los Angeles. — To mesto je od zvezne vlade prejelo \$15,000,000 za odpravo "slumov" in gradnjo delavskih stanovanj. Pričakuje se, da bo enako vsoto prispevala tudi država.

OLBLASTNIKI RAZBLIJAJO UNIJ JE V OREGONU

Policija ne dela nobene razlike med unijami CIO in ADF

APEL NA SENATNI ODSEK

Portland, Ore. — (FP) — Pod pretvezo, da so vse unije "raketirane", je policija na pobudo guvernerja in delodajalcev po vsej državi pričela z velikimi gonjmi proti vsem unijam v državi. Med unijami CIO in ADF ne dela nobene razlike, ker smatra vse za "raketirane".

To gonjo je oblast pričela pod pretvezo, da zatre "ganeštvo in delavski terorizem". To točko pa je enostavno prekorajčila in ne dela več nobene razlike med poštenimi in nepoštenimi voditelji, med mirnimi stavkarji in nasilnimi elementi v službi korumpiranih delavskih voditeljev. Aretiranih je bilo že večje število unijskih funkcionarjev in članov obeh skupin, CIO in ADF, o katerih nepristranski opazovalci pravijo, da niso ničesar zakrivil. Ker policija ni mogla najti ničesar kaznjivega, jih je svojih postajah enostavno pretepla ter jim ukazala, naj se poberejo iz mesta.

"Ameriško delavsko federacijo smo že očistili, zdaj pa je na vrsti CIO," je rekel neki policaj Haroldu C. Springau, organizatorju United Cannery, Agricultural, Packing & Allied Workers (CIO). Springs je bil deležen silne "medicine" kakor mnogo drugih. Policija mu je tudi zagrozila, naj pazi na življenje, ako bo ostal v Oregonu.

V St. Johnsu je policija aretirala 50 popolnoma mirnih pikev, članov unije lesnih delavcev CIO. In ker ni imela nobene podlage za aretacijo, jih je pridržala v zaporu pod pretvezo, da je nekdo zalulil kamen proti skrbnikom. Med višjimi unijskimi glavarji je policija prišla A. Rosserja, glavnega pomočnika Dave Becka, carja voznike unije na zapadu. On je bil obtožen požiga in se nahaja na prostem pod varščino \$100,000. Več drugih unijskih voznikov je bilo že poslanih v krajši zapor.

Building Service Employees unija ADF se je obrnila na oregonskega senatorja C. L. McNaryja z urgenco, naj pridobi senatni odsek za civilne svobodščine, kateremu načeluje La Follette, da uvede preiskavo policijske gonje proti organiziranemu delavstvu in teptanju civilnih svobodščin v Oregonu. Unija je od senatorja McNaryja že dobila odgovor, da bo predložil njen apel senatnemu odseku.

Ta kampanja oblasti proti unijam izvira direktno iz bratomorne vojne med CIO in ADF, ki je pred več meseci zadavljala po vsej zapadni obali. V tem boju se Dave Beck poslužuje pobojnikov proti unijam CIO, tatarska unija pa se je zatekla k bojkotni akciji proti uniji lesnih delavcev CIO. V teh bojih je prišlo že do zelo žalostnih incidentov, ki so dali vsemu delavskemu gibanju temen pečat v javnosti.

Podjetniki, krajevne oblasti in guverner Charles H. Martin so izrabili ta razkol in civilno vojno med CIO in ADF in pričeli s splošno teroristično kampanjo proti vsem unijam. Posebno guverner Martin je izrabil to situacijo v svoji kampanji za ponovno nominacijo in vidi na vsakem oglu unijske pobojnike. Ko se pred več meseci obrnile unije CIO do guvernerja za vladno protekcijo pred Beckovimi teroristi, je njih apel enostavno ignoriral. Zdej, ko mu politično nese, pa pridno izrablja to pretvezo za uničenje vsega organiziranega delavstva v Oregonu.

Zmešane sanje ameriških ekonomskih rojalistov. (Narisal Jerger.)

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT
GLASLO EN LASTNINA SLOVENSKIH NARODNIH
PODPORNE JEDNOTE
Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Narodna in Zdravna društva (vsem članom) in Kanada
\$2.00 na leto, \$3.00 na pol leta, \$1.50 na četrt leta; na Chicago
in Ohio \$7.50 na leto, \$12.50 na pol leta; na inozemstvo
\$10.00.
Subscription rates: for the United States (except Chicago)
and Canada \$2.00 per year, Chicago and Ohio \$7.50 per year,
foreign countries \$10.00 per year.

Člani glaslo go-dovorniki—Biskopij dopisni in nenamernih
člankov se ne vrstijo. Biskopij literarne vsebine (dela, po-
vesti, drame, pesmi itd.) se vrstijo poljubno in v skladu
s je prihodnosti.
Advertising rates on agreement—Manuscripts of communi-
cations and unsolicited articles will not be returned. Other
manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned
to sender only when accompanied by self-addressed and stamped
envelope.

Nadler na var, kar ima slika s Harem
PROSVETA
2657-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Illinois
MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Clarence Darrow

"Življenje je v svoji končni analizi motnja
prijetne ničnosti."

Te besede je Clarence Darrow izrekel pred
enim letom, ko je skromno v zatišju svojega
doma obhajal svoj osemdeseti rojstni dan. V
mislih je imel zavestno življenje človeka, po-
sameznika, ki se pojavi brez svoje volje in na-
vadno preneha ne oziraje se na njegovo voljo,
želje in hotenje. Večna ničnost na obeh kon-
cih! Posameznik se zave življenja in potem je
to življenje manj ali več let, k večjemu osem-
deset in redkokdaj devetdeset ali sto let — ne-
prestana menjava bolesti in ugodja. Najpri-
jetnejše je, kadar človek spi. Takrat se na-
haja v prijetni ničnosti — ni ga za nekaj hi-
pov. Ta prijetna ničnost je zanj pred rojstvom
in ta prijetna ničnost pride za vselej s smrtjo!

Takšno je bilo prepričanje Clarence Dar-
rowa, ki je zase motil prijetno ničnost 80 let
in pred nekaj dnevi je odšel v to prijetno ničnost
za vselej.

Darrow je bil markantna osebnost. Sovra-
žil je formalizem in dogmatizem vsake vrste.
Kot mlad odvetnik je bil na potu sijajne kari-
jere, ki jo učinkajo korporacijski advokati.
Bil je v advokatski službi železniške družbe.
Pri tej družbi je izbruhnila stavka, katero je
vodil takrat še mladi Eugene V. Debs. Kaj je
stori mladi Darrow? Pustil je službo pri kor-
poraciji in prevzel obrambo Debsa! Kasneje
je sto in stokrat povedal, da njegov največji
užitek je, če brani obtoženca, namesto da bi ga
tiral v zapor ali smrt.

Z obrambo Debsa je Darrow postal za dobo
naslednjih 50 let največji ameriški branitelj
"underdoga", to je slabjšega, da ga reši smrti
ali mu olajša kazen ne glede na to, če je bil
"underdog" nedolžen ali kriv — naj je bil kdor-
koli. Darrow je silno sovražil smrtno ka-
zen in njegov rekord je, da je rešil naj-
manj 50 oseb smrti na vesalah ali elektric-
nem stolu. "Underdog", ki jih je on rešil smrti,
se vrste od radikalnih delavskih voditeljev do
moralno propadlih sinov milijonarjev — od Big
Billa Haywooda, ki je pred leti umrl v sovjets-
ki Rusiji in bratov McNamara, dveh samoiz-
povedanih dinamitarov, do Leopolda in Loeba,
dveh propadlih študentov in sinov čikaških ži-
dovskih milijonarjev. Ze star in telesno slab,
se je Darrow pred desetimi leti pognal v obram-
bo glasovitega učitelja Scopesa v znanem "opi-
jem procesu" v biblijskem pasu reakcionarnega
juga in dosegel je, da je bil Scopes obojen le
v plačilo sto dolarjev, toda končno ni plačal nič.

Darrow je bil sovražnik formalizma in dog-
matizma ter iz tega izviračočega hinavstva, ker
je bil prepričan, da so to ostanki barbarstva
in despotstva iz temne preteklosti. Prava de-
mokracija in svobodna misel ne moreta v miru
živeti poleg teh ostankov barbarstva in despo-
tizma, zato je Darrow vse svoje življenje do-
sledno pobijal z besedo in dejanjem barbarake
religije ter na vso moč podpiral demokracijo
in znanstveno izobrazbo.

Ni bil sam. Na milijone Američanov je bilo
z njim vred prepričanih, da je "posameznikovo
življenje je motnja prijetne ničnosti", milijoni
iz Amerike in ostalega sveta so prepričani za
njim in teh milijonov bo vedno več in več, ko
človeštvo počasi dozoreva iz barbarake otroško-
sti v odraslega moža v svoji mentaliteti.

In poleg onih, ki ne žive zaman, ki svojo
motnjo prijetne ničnosti izvrstno porabijo za
čim hitreje in popolnejšo mentalno dozorelost
človeštva, je bil tudi veliki Američan Clarence
Darrow.

Diktatorski načrt za Ameriko

Pod krinko privlačne propagande, da je treba
"bodočo vojno oprati vseh privatnih dobič-
kov," se v kongresu pripravlja zakonik načrt
popolne diktature za Združene države. Zdjaj se
ta načrt imenuje Mayev načrt in zbornični od-
sek za vojaške zadeve ga je že odobril. Manj-
šina odseka ga je sicer raztrgala, toda večina
misli, da je ta načrt potreben in zdaj bodo na-
valili na kongres, da ga sprejme.

Načrt določa, da predsednik postane vrhovni
diktator čim kongres napove vojno katerikoli
tuj državi. Predsednik ima za časa vojne ob-
last, da diktira cene in mezde in sploh kontro-
lira vse javno življenje. Imena in znaka za to
diktaturo ni, toda v bistvu bo Amerika docela
totalitarna in prav nič se ne bo razlikovala od
danasnje Nemčije, Italije in Rusije. Zloraba
tega zakona sploh ne bo poznala mej.

Ali bo katera vojna vredna te cene?

Glasovi iz naselbin

Polovična voznina

New York, N. Y. — Na pripo-
ročilo ministrstva socialne poli-
tike in narodnega zdravja je gla-
vno ravnateljstvo državnih želez-
nic Jugoslavije sklenilo, da se
zniža voznina na polovično ceno
vsem jugoslovanskim izseljen-
cem, ki so jugoslovanski držav-
ljani ali državljani kakšne druge
države, kateri potujejo na jugo-
slovanskih proгах. Ta določba
je veljavna za dobo 6 mesecev v
tekočem letu od dneva vstopa v
Jugoslavijo. Da so izseljenci up-
ravičeni do tega znižanja, je
treba, da v njihovem potnem li-
stu vpišejo konzularne oblasti
sledenjo pripombo: "Na podlagi
rešenja G. D. No. 12061/38 va-
ži za nakup voznega listka na
polovično normalno vožno ceno za
vsa potovanja na proгах jugoslo-
venskih državnih železnic." Zni-
žanje je veljavno v koledarskem
letu 1938 za dobo šest mesecev,
to je 180 dni od dneva vstopa v
Jugoslavijo." Izseljenci, ki na-
meravajo letos potovati v Jugo-
slavijo, naj se poslužijo te pri-
like in naj si preskrbijo omenje-
no besedilo na potnem listu pri
konzulu.

B. P. Stojanović,
generalni konzul.

Objube

La Salle, Ill. — Kar se dela ti-
če, ga v La Sallu ni, morda pa se
bo kaj izboljšalo. Objube im-
amo namreč mnogo, tako tudi o-
bjube, da bomo lahko avobod-
no regrat nabirali. Priredb smo
imeli že precej po božiču, zadnjo
na večer sv. Pusta, ki bi lahko
bila boljša, če se bi možki bolj u-
deležili. Gospodarski klub bo
napreduje in še bolj bi, ako se
bi člani bolj zanimali za seje in
prireditve.

Vence Obid.

"Kmalu za Kolumbom..."

Brooklyn, N. Y. — Iz tega me-
sta, ki je "na koncu sveta", se
nihče ne oglasi, četudi je tukaj
precejšnje število Slovencev. O
delu ne bom pisal, ker ga ni, po-
sebnost za nas ne, kateri smo pri-
šli s "kmalu za Kolumbom".
Vsaj tako pravi neki "Anže" iz
Canade v "najboljšem sloven-
skem listu" Napreju, ki sem ga
parkrat dobil v roke, pa ne mo-
rem, da ne bi o tem spregovoril
par besed. Da bi podpirali tak
list, ki dela le zdražbo in skuša
porušiti kar je že zgrajenega! Seveda, oni potrebujejo naroč-
nikov za svoj obstanek, ne potre-
bujejo pa njihovega lista Slo-
vencev, posebno ne oni, "ki smo
kmalu za Kolumbom prišli sem".
Vsak zna že kolikor toliko angle-
ško čitati, da si pomaga, kdor
pa ne zna, se ne zanima za čita-
nje.

Mi Slovenci imamo dovolj do-
brih listov, kakor sta Prosveta
in Proletarec. Kdor hoče napre-
dne liste, jih lahko najde. V njih
so v resnici dobre stvari in
stvarno gradivo. Pa iščejo fašis-
te med Slovenci! Ali ne vedo,
kako malo nas je med 130 mil-
ijoni ameriških prebivalcev? Če
bi bili vsi fašisti, ne pa ker so
le bele vrane. Pa se pripravajo ra-
di Jugoslavije, Rusije in Span-
je. V Napreju se vidi le dobra
stran iz Rusije, iz Jugoslavije
pa samo slaba. Prosveta pa po-
kaže dobro in slabo stran. Veliki
newyorški dnevnik kažejo o-
be strani, vsak pa lahko sodi
sam. Ni moj namen, da bi ko-
mu želel slabo. Zdi pa se mi ta
pretveza, iskanje fašistov med
nami, le dobra vlada za ljudi, ki
radi verjamejo. Seveda, vzrok
se mora dobiti. Pred več leti so
članikarji prodajali šifkate, de-
nar pošiljali in drugo, zraven pa
tudi lote prodajali po raznih mo-
čvirjih.

Eno je gotovo, namreč to, da
je list Napreju prišel 30 let pre-
pozno. Sedaj več ne prihajajo iz
Evrope zelenci. Morda se bo do-
bil še tu pa tam kateri, ampak
tisti dobri časi, ko so rožice eve-
tele gotovim slojem v Pittsbu-
rghu, posebno v času sv. Prohi-
bicije, ko so prišli tja gotovi fa-
lotje in po okoliških rudarskih
kempah prodajali grozdje proti
polovičnemu predplačilu, naroč-
niki pa še sedaj čakajo na tisto
grozdje iz celih 20 let — tisti čas
si minili.

Glede nabiranja prispevkov v
pomoč španskim brambovcem, ne
vem kako in kaj je, Newyorški
Times je pisal, da imajo lojalni

sti precejšnje kupe zlata v Fran-
ciji in tudi prostovoljci da ima-
jo dobre plače, dosti boljše ka-
kor kdo izmed nas tukaj. Ver-
jetno pa je, da jim je treba do-
brih vajakov, kajti ti vajaki se
preveč zanimajo za druge stvari,
kako je v Rusiji, kaj pišejo ame-
riški slovenski listi in tako dalje,
svojo stvar pa zanemarjajo. Va-
sak razumen človek želi, da bi
spravili Franca tja, kamor spa-
da. Dosti boljše je, kdor je še
"fajn fant", da gre kar tja in
bo lahko še kakšnega fašista pre-
kucnil.

Isti dopisnik iz Canade piše,
da ameriški Slovenci nič ne pro-
testirajo proti jugoslovanski vla-
di, ki drži v zaporih politične je-
tnike, ni pa povedal, koliko bi po-
magalo. Lahko povem, koliko je
newyorški židom pomagalo, ki
so v New Yorku Hitlerja že obe-
sili, sežgali in povrh vrgli v vo-
do. Sodi naj vsak sam. Ako ne
bodo Evropejci sami uredili svojih
zmej razmer in rešili svojih pro-
blemov, jih tudi mi ne bomo za-
nje. Drugega ne moremo, kakor
da svojem pošljemo dolar ali
dva. Naša dolžnost pa je, ako
smo državljani, da na volitni dan
volimo kandidate, ki so delavcem
naklonjeni. Kdor pa še ni drža-
vljan, naj si preskrbi državljan-
ske pravice kakor hitro mogoče,
da bo lahko volil. Tukaj je treba
skrbeti, kjer živimo, da se raz-
mere izboljšajo, Evropejci pa bo-
do morali sami skrbeti za svoje
interese. Posebno pa je usoda
Spanije v glavnem v rokah An-
glije in Francije. Ako bi onidve
hoteli, kje bi že bil Franco!

Morda komu ne bo prav, ako
boste to natisnili v listu, pa nič
zato.

John Arshen.

Piknik bo 29. maja!

Detroit, Mich. — V Prosveti
z dne 8. marca sem pomotoma
poročala, da se bo vršil piknik
gospodarskega kluba SDD dne
30. maja. Pravilno bi morala za-
pisati, da se bo piknik vršil dne
29. maja.

Mary Tehovnik, 518.

Beseda o ekonomiji

Pueblo, Colo. — Kako rado in
pogostokrat se naglašja v naših
listih ekonomija, ekonomske raz-
mere, ekonomsko dobri ali slabi
časi. Ni pa opaziti, da bi se na
splošno tudi pojasnjevalo, kaj ra-
zumemo pod besedo ekonomija.
Koliko je vas, ki berete Prosveto
in lahko pojasnite, kaj razu-
memo, kadar se izrazimo s tako
besedo? Kadar so tukaj splošno
rabljene v našem tisku, bi bilo
povsem pravilno, da se bi nas
naročnike in čitatele včasih po-
učilo, kaj je ekonomija. Kaj je
ekonomija, ali slovenski izraz:
gospodarstvo? Najlažje in naj-
bolj ob kratkem odgovorimo, ako
rečemo: ekonomija je družabna
znanost. Pametno in važno go-
spodarstvo je eno, politično go-
spodarstvo je drugo, oboje pa je
povezano drugo z drugim.

Dokler človeštvo ni bilo v tak-
em tehničnem razvoju kot da-
nes, tudi ni pojmovalo potrebe
skupnega gospodarstva. Vsak je
bil gospodar v svojem kraju ali
na kosčku zemlje. Prideloval je
živež, kolikor ga je potreboval.
V sedanjih modernih industrijskih

človeški družbi bi tak posamez-
nik ne mogel izhajati. V seda-
nji družbi je odvisna država od
države, tovarna od tovarne, de-
lavci od delavcev, farmarji od
industrijskih delavcev. Moderni
izdelki danes se standardizira-
ne človeške družbe niso izdelani
kot nekoč od posameznika, am-
pak se izdelujejo delno od stroja
do stroja. Vzemimo za primer
samo čevljarstvo industrijo: pre-
dno je dogotovljen en čevlji, pri-
de ta v delo mogoče tridesetemu
delavcu.

Zato je razumljivo, da moder-
na industrija zahteva izučene de-
lavce v obratih strojev. Produk-
cija in distribucija na znanstve-
ni podlagi je torej znanstveno
gospodarstvo vseh stvari, ki jih
družba potrebuje. Vsak delavec,
ki dela, vsi farmarji, vsi, ki u-
če družbo, so del proizvajanja
vsega bogastva v deželi. Človek,
ki pri tem ničesar ne dela in ži-
vi od dela drugih, je parazit v
človeški družbi. Kdo so torej de-
lavci pri proizvodnji vsega, kar
rabimo? Vsi delavci v industri-
jah, vsi farmarji, vsi učitelji,
zdravniki in vsi delovni ljudje
pri razpečevanju produktov. Kdo
je parazit ali trot med nami?
Vsak, ki živi od dohodkov, za ka-
tere ne dela. Vsi prekupčevalci
(gamblerji) delnic in bon dov.
Vsi, ki imajo dohodek od delav-
cev za njih delo, ki je v tem, da
zavajajo ljudi, ker ni konstruk-
tivno za družbo. Med te spada-
jo vsi katoliški duhovniki in vsi
izdajatelji in uredniki njihovih
listov, ker so plačani od družbe
za "delo", ki je le v napotje pra-
vem gospodarstvu. Vseh takih
ljudi življenje ne pripomore k
večji produkciji niti toliko, da
živijo en dan.

Kdor torej pomaga z delom, v
šoli ali tovarni, k večjemu boga-
stvu družbe, je ekonomski de-
lavci. Več in z manjšim trdom
pridelanega bogastva, več pošti-
ka si lahko dovoli taka družba.
To pa je nemogoče v družbi pro-
fitov. Čim več proizvajamo, tem
več poskrbimo po skladiščih, da
obdržimo visoke cene, v produkciji
pa nastane zastoj. Povsem jas-
no nam mora torej biti, da čim
več bogastva v deželi nagroma-
dimo, tem več imajo ljudje, ki
kontrolirajo produkcijo in distri-
bucijo, ljudje, ki ničesar ne de-
lajo.

J. Hočvar.

Recesija in njene posledice

Cleveland, O. — Kapitalistična
recesija se še vedno dobro drži
na površju med nami, posebno
pa sedaj, ko so ji dodali nekaj
fašizma.

V soboto, dne 5. marca, so se
sosedje nekega pečarja pričeli
pritoževati, da iz njegovega bi-
vališča prihaja čuden smrad.
Trkali so na vrata, a nobenega
glasu ni bilo. Zvečer niso mogli
več smradu prenašati in pokli-
cali so policijo, ki je s silo vdr-
la v sobo. V sobi so našli Louisa
Bankota mrtvega. Bil je ves
črn in truplo je že razpadalo.
Mrtev je bil najmanj teden dni.
Znaki so kazali zastrupljenje. V
sobi so našli samo revščino in
bedo — vzrok smrti. Ko je de-
lal pri WPA, so ga nagovarjali,
naj pristopi k Workers Alliance,
toda on je smatral to organizaci-
jo za protisveto in on kot do-
ber vernik ne bi mogel pristopi-
ti v tako organizacijo. Ni mu
bilo mogoče dopovedati, da se ta

organizacija bori le za delo in
relig. brezposelnim.

Kaj se je zgodilo? Naši pre-
ljubi mestni očali so namreč
sprejeli predlog, da se vsi ne-
državljeni pri WPA odslovijo.
Zadnje čase se je masno odslo-
vilo mnogo delavcev WPA, med
temi je bil tudi pokojni Louis
Banko. Sel je v relig. urad,
kjer so mu pa rekli, naj gre od-
koder je prišel. Seveda, če bi
bil čez morje narejen most iz
klobas in kruha, al bi že kako
pomagal in bi bil mnogo so-
patrik. Tak most bi bil va-
kaj mnogemu bolj koristen kot
pa most kanonov in bojnih ladij.
Nekaj časa je iskal delo in pe-
moči, dobil pa ni prvega ne dru-
gega. Pa si je mislil, da je pač
boljša hitra smrt s strupom kot
počasa z lakoto. Takih alča-
jev je več, potem pa poročajo,
da je ta in oni umrl naglo smrti.

Pri tem ostane dežela čista.
Tako delajo tisti postavodajal-
ci, ki sprejemajo take resoluci-
je, katere poganjajo delavce v
smrt. In take ljudi je A. D.
toplo priporočala v izvolitve. Po-
slušajmo in ubogajmo samo Hit-
lerja, Mussolinija, papeža in
njegove namestnike: tat A. D.,
pa nas bodo kmalu poslali k
vragu brez vsakega vprašanja.
Louis Kocjan.

Ponesrečeni načrti

Sharon, Pa. — Zadnjič sem
omenil, da se nahajamo v začet-
ku štiridesetanskega posta vsi
pravoverni in nepravoverni ver-
niki in neverniki, verci in brez-
verci. Seveda postne postave
veljajo le za verne katolike, kaj-
ti druge krščanske vere in sek-
te jih menda ne poznajo, "od-
padniki" pa so jih zavrgli. Za-
vrgli so jih tudi mnogi dušni
pastirji, ker vedo, da to drži le
za ovčice.

Spet se je name spril mister
Trunk, ki tako rad krtači rdeč-
karje. Rad si privoščil Zidan-
ška in Moleka. Ko je krava mo-
jega mlekarja snedla A. S., se
je tisti kravi mleko precej po-
sušilo, dne 13. marca pa je krava
modrost svojega gospodarja
tako užalila, da je brž sklenil,
da rdečkarjem ne bo več mleka do-
stavil toliko časa, dokler ne
bo njegova krava zavzela drugo
stališče. Sedaj nam ne preosta-
ja drugega, kakor da bomo za
zajtrk jedli tiste klobase, po ka-
terih skomina tudi našega Fran-
ka Barbiča, ali pa da se podam
spet na potovanje k našim ro-
jakom.

Večkrat ališim, da Zidanšek
sovražil katoličane. To je ne-
sramna laž in grdo obrekovanje
od strani nekaterih ljudi in do-
pisačev, ki v svojih listih
hujskajo ljudi proti meni. V
dokaz lahko omenim na primer
pittsburske katoličane, in tudi
župnika, ki je tudi katoličan, pa
niste še nikdar čitali, da dotični
katoličani nas rdečkarje napo-
dajo. Vsi ondodni katoličani
me radi sprejmejo pod svojo
streho in radi vidijo, da jih
običajem, vsaj kolikor se tega za-
vedam. Seveda je par zagrižen-
cev, ampak take Tone lepo pu-
sti v miru in mirna Bosna. Vsak
berač se lahko izogne ene hiše,
Zidanšek pa gre tudi lahko mi-
mo take hiše. Baš sedaj se spet
pripravljam na pot k omenje-
nim rojakom in vem, da bom
povsod prijazno sprejet in po-
strežen, kakor vselej.

Zadnje čase se čita več pri-
tozb proti pittsburškemu Napre-
ju oziroma njegovemu uredniku,
da v svojem listu napada gl. u-
radnike SNPJ. Kar se mene ti-
če, ne morem reči ne dobro ne
slabo, ker ne vem kaj piše, kaj-
ti niti ene številke tistega lista
nisem prečital, zato mi tudi ni
znana njegova vsebina: Odkri-
toarčno pa povem, da v Pitts-
burghu ni imel še noben sloven-
ski list obstanka, in če ne bo u-
rednik Napreja zavzel drugač-
no stališče, ga tudi ta ne bo imel.
List Edinost, ki sta ga urejevala
Rudy Butkovich in Rudy Roje,
je bil nekaj časa zelo priljubljen.
Bil sem zastopnik tega lista.
Kmalu je odšel v pozabnost. Ttk
pred tem sem njegovemu ure-
dniku izročil vsoto \$15.50, ko pa
sem se čez par dni spet vrnil s
listki in denarjem, ni bilo ne
sluha ne duha o Edinosti. Bil je
še neki drugi list, pa je šel. Ta-
ko bo tudi ta propadel, kajti z
napadi ne pridemo daleč. Še
celo kadar pišemo resnico, pride-
mo tu in tam v konflikt.

(Dolje na 2. strani.)

Pogovor s temi in onimi

Ivan Molek

ALI JE TO VREDNO?

Ali je vredno se še pečati s fajmoštrm
Trunkom? Pričkati se s Trunkom se pravi
igrati skrivnice, loviti se za besede — v tem je
vse jedno; vsa umetnost Trunkovega argumen-
tiranja. Če bi se človek hotel spustiti na nje-
govo polje in porabiti kolone prostora, bi kma-
lu zbil njegova zavijanja — to smo že storili
in potem je morda tri leta — toda vprašanje je,
če je to vredno, če se čitateljem Prosvete ljubi
čitati vsak dan Trunkovo ime, kakor se čitate-
ljem Amerikanskega Slovenca ljubi vsak dan
čitati Molkovo ime? Med čitatelji Prosvete in
Amerikanskega Slovenca je velika razlika.
Trunk ve, za koga piše!

Trunk ve, za koga piše, zato pa radostno
zavija pojme, igra se s besedami in njegovi čit-
telji, ki so navajeni gojenja vsake plitve
"aktivnosti", se po čitanju njegovih konfuznih
stvari potutijo, kakor da so se napili ali-
vovke...

Zdi se mi, da ni vredno. Saj vsi vemo, kaj
Trunk hoče in kaj je njegov business.

MALO VEČ JASNOSTI!

Louis Kužnik iz Waukegana, naročnik Pro-
svete že od začetka, piše nekoliko ogorčeno v
Prosveti od zadnjega torka, da on pozna sovjet-
sko Rusijo samo iz Prosvete. V Rusiji je ni
bil in drugih listov ne čita.

To je dobro. Prosveta poroča že dvajset
let o dogodkih v Rusiji. Od začetka revolucije
do danes je vestno poročala o poteku vsega tam-
koje in kolikor mogoče objektivno. Kolikor mo-
gače, kajti vesti so vedno prihajale z dveh ek-
stremov — z burbonskega ekstreme skrajno so-
vražne vesti in s komunističnega ekstreme
skrajno pretirane vesti; bila je propaganda z
dveh strani in včasih je bilo res nemogoče do-
biti resnično sliko položaja.

V vseh teh dvajsetih letih je pa Prosveta
stala na stališču, da ruske razmere niso bile in
še danes niso ameriške razmere in da ameri-
škemu delavstvu ni treba hoditi po ruskih po-
tih. Ameriško delavstvo naj ostane v Ameri-
ki in naj si laže pot iz kapitalističnega izo-
riščanja na svoj najboljši ameriški način.

To je bila dosledna taktika Prosvete v vseh
svojih dvajsetih letih, odkar izhaja kot
dnevnik. Najnovejši dogodki v Rusiji in v ve-
likem delu ostale Evrope nam pričajo, da je bila
ta naša taktika dobra.

Kirurški uspehi v I. 1937

Slavni francoski kirurg profesor Gosset je
ob pričetku letošnjega leta v nekem intervjuju
našel vse uspehe, ki jih je lani dosegla kirur-
ška veda in ki so po profesorjevem mnenju
pravi triumi znanosti.

Na prvem mestu navaja profesor Gosset na-
čin anestezije (omamljenja), ki je ustvari
pravo revolucijo v tehniki narkoze, tako da bo
možna odsej lahko govoriti o dveh razdobjih v
kirurgiji; o razdobju pred uporabo nove te-
hnik in o razdobju po njej. Odkrili so namreč
nov plin, cypolan, ki res idealno ustreza vsi-
m zahtevam decela nenevarne narkoze in ki je
doslej še vsakokrat zanesljivo učinkoval, ne da
bi bil ta učinek v zvezi z neprijetnimi posledic-
ami. Neprijetnosti pri kloroformiranju (biv-
vanje, dušeci občutki in podobne nevarnosti)
bolnike pri tem novem omamljenju nič več ne
nadlegujejo.

Drugi uspeh je v tem, da bolnika odsej la-
ko že pred operacijo samo omamijo in ne da
na operacijski mizi, kakor so morali doslej.
To je zelo važno, kajti doslej je bil strah pred
operacijo zelo važna duševna okoliščina, ki je
zdravnike samo ovirala. Ze več ur pred ope-
racijo zdaj bolnika omamijo s skopolaminom
in podobnimi mamili; pod njihovim vplivom se
občuti bolnik nikakršnega strahu več pred ope-
racijo in se nič več ne zaveda nevarnosti, ki jo
vanjo podaja. Ta način omamljanja je zla-
že tako zanesljiv, da ga lahko skoraj zmerom
uporabljamo.

Tretji uspeh kirurgije je pa izpopolnje-
vanje prenosa, ki ni zdaj za zdravnike ni-
krišen problem več in ga lahko odšihnati imo-
sujejo brez sleherne nevarnosti. A ne samo to
dosegli so celo umetno imuniziranje: bolnike
vbrizgajo kri človeka, ki je za nekatere bolezni
imun (neobčutljiv), in tako postane zanj imu-
nen tudi tisti, ki dobi takšno kri. To imunost lahko
zdravniki poljubno dozirajo.

Pred dvajsetimi leti

(Iz Prosvete z dne 18. marca 1918.)

Domake vesti. V Collinwoodu (Clevelandu)
O., je v teku živahna agitacija za gradnjo So-
venakega delavskega doma.

Delavske vesti. International Harvester Co.
je zvišala mezdo 25,000 delavcem v Chicagu.

Svetovna vojna. Nemške čete se vedno o-
jajo ruska mesta, čeprav je bil mir ratificiran.
Ameriška ladja je potopila nemško podmornico.

Sovjetska Rusija. Vsi člani sovjetske vlade
ki niso boljševiki, so resignirali po ratifikaciji
mirovne pogodbe z Nemčijo.

Risba, ki nazorno kaže razmah ameriškega zadržištva v zad-
njih letih.

Zmaga stavkarjev pri Western Felt

Družba mora uposliti vse delavce in jim izplačati zamujeno plačo

Chicago. — Tekstilna unija 10 pri Western Felt kompaniji, ki ima tovarno na Ogden blizu Pulaskijeve ceste, je pred pokrajinskimi delavskim odborom dosegla stoprocentno zmago. Pri tej družbi je upošlelih večje število Slovencev.

Pokrajinski delavski odbor je določil, da mora družba uposliti vse delavce, okrog 56 po številu, ki so izgubili delo vsled stavke. Prav tako jim mora plačati tu vso zamujeno mezo od 2. avgusta 1. do dneva uposlitve. Po tej mora družba vrniti delo in izplačati vsa zamujena plačila iz petih delovodjem, ker so jih odslavljeni radi naklonjenosti stavkarjem.

Odbor je dal družbi deset dni za vložitev priznave, v kateri mora družba priznati, da je za stavko direktno odgovorna družba, ker se ni hotelo pogajati s tekstilno unijo. Dognal je tudi, da je družba ustanovila "neodvisno" ali "samostojno" unijo, katere pa je tako malo zaslonbe med delavci, da jo je še družba zastila.

Odbor je tudi odredil, da morajo družba priznati tekstilno unijo kot edino zastopnico delavcev pri kolektivnih pogajanjih. Pri zaslišanju je nastopilo nadzornik delavcev, družba je odslavila nad 70 stavkarjev, toda osem od teh ni nastopilo kot priče pred delavskim odborom, ker so dobili delo. Družba izdeluje klobučevino, gre v pretežni večini za avtomobilsko. Poznana je kot najbolj zmožna tovarna, osluje okrog 450 delavcev, ki v "zadnji" krizi delali za 15 do 25 centov na uro, vsled česar se oklenili unije skoraj stototno takoj, ko se je ponudila lika. Stavko, ki je bila skoraj dva meseca stoodstotna, je zba zadnji jesen združila s pojo podjetniške zveze.

Družba izdeluje klobučevino, gre v pretežni večini za avtomobilsko. Poznana je kot najbolj zmožna tovarna, osluje okrog 450 delavcev, ki v "zadnji" krizi delali za 15 do 25 centov na uro, vsled česar se oklenili unije skoraj stototno takoj, ko se je ponudila lika. Stavko, ki je bila skoraj dva meseca stoodstotna, je zba zadnji jesen združila s pojo podjetniške zveze.

Družba izdeluje klobučevino, gre v pretežni večini za avtomobilsko. Poznana je kot najbolj zmožna tovarna, osluje okrog 450 delavcev, ki v "zadnji" krizi delali za 15 do 25 centov na uro, vsled česar se oklenili unije skoraj stototno takoj, ko se je ponudila lika. Stavko, ki je bila skoraj dva meseca stoodstotna, je zba zadnji jesen združila s pojo podjetniške zveze.

Družba izdeluje klobučevino, gre v pretežni večini za avtomobilsko. Poznana je kot najbolj zmožna tovarna, osluje okrog 450 delavcev, ki v "zadnji" krizi delali za 15 do 25 centov na uro, vsled česar se oklenili unije skoraj stototno takoj, ko se je ponudila lika. Stavko, ki je bila skoraj dva meseca stoodstotna, je zba zadnji jesen združila s pojo podjetniške zveze.

Družba izdeluje klobučevino, gre v pretežni večini za avtomobilsko. Poznana je kot najbolj zmožna tovarna, osluje okrog 450 delavcev, ki v "zadnji" krizi delali za 15 do 25 centov na uro, vsled česar se oklenili unije skoraj stototno takoj, ko se je ponudila lika. Stavko, ki je bila skoraj dva meseca stoodstotna, je zba zadnji jesen združila s pojo podjetniške zveze.

Družba izdeluje klobučevino, gre v pretežni večini za avtomobilsko. Poznana je kot najbolj zmožna tovarna, osluje okrog 450 delavcev, ki v "zadnji" krizi delali za 15 do 25 centov na uro, vsled česar se oklenili unije skoraj stototno takoj, ko se je ponudila lika. Stavko, ki je bila skoraj dva meseca stoodstotna, je zba zadnji jesen združila s pojo podjetniške zveze.

Družba izdeluje klobučevino, gre v pretežni večini za avtomobilsko. Poznana je kot najbolj zmožna tovarna, osluje okrog 450 delavcev, ki v "zadnji" krizi delali za 15 do 25 centov na uro, vsled česar se oklenili unije skoraj stototno takoj, ko se je ponudila lika. Stavko, ki je bila skoraj dva meseca stoodstotna, je zba zadnji jesen združila s pojo podjetniške zveze.

Družba izdeluje klobučevino, gre v pretežni večini za avtomobilsko. Poznana je kot najbolj zmožna tovarna, osluje okrog 450 delavcev, ki v "zadnji" krizi delali za 15 do 25 centov na uro, vsled česar se oklenili unije skoraj stototno takoj, ko se je ponudila lika. Stavko, ki je bila skoraj dva meseca stoodstotna, je zba zadnji jesen združila s pojo podjetniške zveze.

Družba izdeluje klobučevino, gre v pretežni večini za avtomobilsko. Poznana je kot najbolj zmožna tovarna, osluje okrog 450 delavcev, ki v "zadnji" krizi delali za 15 do 25 centov na uro, vsled česar se oklenili unije skoraj stototno takoj, ko se je ponudila lika. Stavko, ki je bila skoraj dva meseca stoodstotna, je zba zadnji jesen združila s pojo podjetniške zveze.

Družba izdeluje klobučevino, gre v pretežni večini za avtomobilsko. Poznana je kot najbolj zmožna tovarna, osluje okrog 450 delavcev, ki v "zadnji" krizi delali za 15 do 25 centov na uro, vsled česar se oklenili unije skoraj stototno takoj, ko se je ponudila lika. Stavko, ki je bila skoraj dva meseca stoodstotna, je zba zadnji jesen združila s pojo podjetniške zveze.

Družba izdeluje klobučevino, gre v pretežni večini za avtomobilsko. Poznana je kot najbolj zmožna tovarna, osluje okrog 450 delavcev, ki v "zadnji" krizi delali za 15 do 25 centov na uro, vsled česar se oklenili unije skoraj stototno takoj, ko se je ponudila lika. Stavko, ki je bila skoraj dva meseca stoodstotna, je zba zadnji jesen združila s pojo podjetniške zveze.

Družba izdeluje klobučevino, gre v pretežni večini za avtomobilsko. Poznana je kot najbolj zmožna tovarna, osluje okrog 450 delavcev, ki v "zadnji" krizi delali za 15 do 25 centov na uro, vsled česar se oklenili unije skoraj stototno takoj, ko se je ponudila lika. Stavko, ki je bila skoraj dva meseca stoodstotna, je zba zadnji jesen združila s pojo podjetniške zveze.

Družba izdeluje klobučevino, gre v pretežni večini za avtomobilsko. Poznana je kot najbolj zmožna tovarna, osluje okrog 450 delavcev, ki v "zadnji" krizi delali za 15 do 25 centov na uro, vsled česar se oklenili unije skoraj stototno takoj, ko se je ponudila lika. Stavko, ki je bila skoraj dva meseca stoodstotna, je zba zadnji jesen združila s pojo podjetniške zveze.

Vincent Schmidt (levo), ameriški letalec v službi kitajske vlade, in general Sang Cen, bivši guverner kitajske province Hopej.

"Otroci so važnejša stvar kot katerakoli vladna oblika", je dejal West, ko je pojasnil svojim poslušalcem, da ne mara razpravljati o drugem vprašanju, ki se tiče situacije v Španiji, kakor o problemu reliefa. "V tej kakor v drugih vojnah so ženske in otroci postranska stvar. Vojaški na obeh straneh dobivajo najboljše živila in druge potrebščine, in kar njim ostane, dobijo civilisti. Mizerija je velika, škoda tako na ozemlju, ki ga kontrolirajo fašisti, kakor tudi na ozemlju, ki je v rokah lojalistev. Samo v okolici Valencije prebiva v kletih in podzemskih luknjah čez 30.000 sirot, otrok, ki so izgubili svoje očete. Le malemu številu teh otrok smo mogli dati mleko, ki ga niso mogli dobiti nikjer drugje. Mater so tako slabo hranjene, da ne morejo doiti svojih otrok. V Kataloniji je še večja beda. Število beguncev je tako ogromno, da ga doslej še niso ugotovili. Sto tisoč so pobegnili v Katalonijo iz severne in zapadne Španije, kjer zdaj stradajo in zmrzajo."

West je dalje rekel, da je bilo čez 400.000 nebojnikov ubitih na obeh straneh, odkar traja civilna vojna. Ti so pustili za seboj ogromno število sirot, za katere ne bi mogle avtoritete skrbeti, čeprav bi bil v Španiji mir. Na vprašanje, kdaj bo civilna vojna končana, je West odgovoril, da ne ve. Obe stranki sta uverjeni, da bosta zmagali, toda fašisti so bolj oboroženi in poleg tega dobivajo pomoč iz Italije in Nemčije.

Delavski svet okrcal guvernerja
San Francisco, Cal. — Svet industrijskih unij CIO je sprejel resolucijo, v kateri žigosa oregoskega guvernerja Martina, ki vodi gonjo proti unijam Ameriške delavske federacije in Odbora za industrijsko organizacijo. Martin je nedavno javno izjavil, "da bo John L. Lewis dobil vroč sprejem, če pride v Oregon." Svet je dalje sprejel resolucijo, v kateri odobrava poziv mehiškega predsednika Cardenas na organiziranje delavcev po vsem svetu, naj protestirajo proti agresivnosti tujih oljnih kompanij in bankirjev, ki izkoriščajo naravno bogastvo Mehike.

Fašistična Italija bo ščitila svoje meje
(Nadaljevanje s 1. strani.)
vprašal za nasvet. Odgovoril mu je, da je plebsit velika napaka, bomba, "ki bo eksplodirala v Schuschnigovih rokah."

Rehabilitacija. — Dr. Šfiligaj, ki je bil pred 7 leti v Rimu po izrednem sodišču za zaščito države obsojen na 10 let ječe in se je lani vrnil domov, je pred dnevi prejel obvestilo, da so mu odpustene vse dodatne kazni, kakor trajna izguba častnih državljanjskih pravic itd.

Novi prefekt na Reki. — Nadomestila je bil dolgoletni reški prefekt Francesco Turbaco upokojen. Na Reko je bil premeščen videmski prefekt Temistocle Testa. Zanimivo je, da naveda rešnja "Vedetta d'Italia" v slovo upokojenemu prefektu tudi njegovo prizadevanje, da se jugoslovensko-italijanski odnosi v času, ko so bili napeti, ne bi po kakem dogodku v reški pokrajini kakorkoli poslabšali. Turbaco je po zadrževanju omenjenega lista stalno skrbel, da "so se dogodki in odnosi v reški pokrajini, ki je sprito reške luke v tem pogledu vsekakor velikega pomena, nasprotni sosedni državi razvijali vedno korektno in znošno. To njegovo prizadevanje je potemtakem v znatni meri prispevalo k sedanjim srečnim realizacijam."

Ženitvena posojila. — Ponovno smo se poročali o teh posojilih za novoročence iz srednjih in revnejših slojev, ki jih dobivajo pod določenimi pogoji že nekaj mesecev pri pokrajinskih uradah. Poročali smo tudi, da bo morala goriška pokrajina najeti 3 milijonsko posojilo, da bo mogla razpolagati s potrebnimi sredstvi za to akcijo. Sedaj poročajo tržaški listi, da je tudi tržaška pokrajinska uprava najela v ta namen posojilo 2.8 milijona lir. Doslej so pristojne oblasti tržaške pokrajine dovolile novoročencem v svojem območju 148 ženitvenih posojil v skupnem znesku 350.000 lir. Z omenjenim milijonskim posojilom pokrajinske oblasti na osnovi zbranih statističnih podatkov in verjetnostnih računov, da bodo krije vse potrebe za dobo treh let.

Obvezni šolski obedi. — Po ljudskih šolah so bili doslej deležni obedov le revni otroci, ki so jih prejeli brezplačno ali pa proti malim prispevkom v blagu. Sedaj nameravajo uvesti šolske obede po vseh šolah in za vse otroke. Premožnejši otroci jih bodo morali plačevati.

Novo filmsko podjetje. — V Trstu se je ustanovilo posebno filmsko gledališko podjetje, ki ga vodijo znani fašistovski intelektualci. Med lastniki so tržaški podestat Salem, ravnatelj "Piccola" Rino Alessi in drugi. Alessi je prevzel generalno ravnanje podjetja, ki bo izdalo v kratkem nekaj filmov.

Kljukasti črv in kljukasti kriz
Piney Fork, O. — Prosveta pri naša vedno zanimiva in podučljiva ter znanstvena članka, poleg drugega zanimivega gradiva, dopisov, vesti in delavskih novic. Iz tega se razvidi, da se uredništvo precej trudi, da večino svojih čitateljev zadovolji in jim ustreže. Tu in tam se oglasi kakšen "kronični kitar", ki malo pozabavlja čez uredništvo, a se v javnosti le samega sebe blamira in osmeši.

V Prosveti št. 49 sem čital zanimiv članek dr. Maksa Kremzarja pod naslovom "Kljukasti črv povzročitelj najbolj razširjene bolezni." V spomin mi je stopila predvojna doba v stari avstrijski državi, kako so oblasti skrbele, da se omenjena bolezen ne razširi med rudarji. Predno so šli rudarji na delo, so se jim večkrat prečitale v čakalnici navodila, kako se je treba varovati bolezni, ki jo povzroča kljukasti črv. V rovih so napravili posebna strnišča s pokrovi na posodah, ki so jih vsak teden očistili. Če so katerega rudarja zasačili, da ni izpolnjeval predpisov glede sanitarnih strnišč v rovu, je bil kaznovan in čisto celo odslovljen.

Glede sanitarnih naprav v ameriških rovih je v tem oziru zelo primitivno. Nobene sanitarne naprave ni v njih, je pa precej nereda in nobenih predpisov glede strnišč, ker jih sploh ni. Vsled tega se razširja smrtonosna bolezen, ki jo povzroča kljukasti črv, ki povzroča bolezni, kajti človeško blato je leglo za takega parazita.

V Nemčiji je bilo pa še bolj strogo glede sanitarnih naprav v rovih. V nekaterih rovih so vsak teden zdravniški preiskovali blato vsakega rudarja, da so ugotovili stanje sanitarnosti. V to svrhu so imeli napravljene majhne posode, na katere se je pritrdila številka dotičnega rudarja in v laboratoriju so preiskali vsebino vsake posode. Čim so opazili kaj sumljivega, so dotičnega takoj poklicali iz rova in ga poslali v bolnišnico v bolnišnico. Seveda se je vsak rudar bal iti v bolnišnico, ker mu po par dnf niso dali nič hrane, medtem ko so mu oprali črevesje. Ako se je kateri počutil malo bolnega, so se čisto pripetilo, da si je izposodil vzorec blata od drugega, da ga niso poslali v bolnišnico, pripetilo pa se je tudi, da sta morala oba romati v spital.

Mislím, da se v sedanjí Nemčiji dosti ne brigajo za kljukastega črva, bolj se pa brigajo za kljukasti kriz, ki mu pravijo avastika. Tega propagirajo in jim služi kot simbol — zasluževanja delovnega ljudstva in potlačene vseh človeških pravic in avobolém. Tisti propagatorji kljukastega kriza v Nemčiji si bi morali dati svoje možgane preiskati, pa sem gotov, da jih bi zdravniški vsačaki poglali v noriario, zlasti pa Dol-feta Hitlerja, ki povzroča strahotno veliko zla vsemu človeštvu, še mnogo bolj kot kljukasti črv. V Nemčiji je sedaj itak vse kljukasto, ker tako zahtevajo Hitlerjevi kljukasti možgani.

Nace Ziemberger.
Zdi se mi, da član ali članica, kateri bi agitiral za tujo lastnino ali za tuj list, našo lastnino pa pobijal, ni dober jednotar. Kdo je odgovoren za dobre liste? Dobri in izkušeni dopisniki. Vsa član in članica dobi prostor v našem glasilu ali dnevniku, da izrazi svoje mnenje na dostojen način. Kdor verjame, da bo pittburški list preprečil fašizem in vojno, se zelo moti. V vojnah odločujejo krogle in granate in pa dobro vodstvo ter disciplina in skupnost, ne pa razkol in armadi ali prepri in razdor med časopisi. Poslušajte starega in izkušnega vojaka-delavca, ki sičér ni bil na fronti v vojni, bil je le na manevrih v mirnem času, bil pa je dolgo vrsto let na fronti delavke zavednosti proti nazadnjstvu in nevedí. Med nami bi morala vladati prostovoljna disciplina, ne pa hujskanje drug proti drugemu. To naj bo naše geslo v bodoče, pa bo vse okej!

Anton Zidanšek, zastopnik.
Kljukasti črv in kljukasti kriz
Piney Fork, O. — Prosveta pri naša vedno zanimiva in podučljiva ter znanstvena članka, poleg drugega zanimivega gradiva, dopisov, vesti in delavskih novic. Iz tega se razvidi, da se uredništvo precej trudi, da večino svojih čitateljev zadovolji in jim ustreže. Tu in tam se oglasi kakšen "kronični kitar", ki malo pozabavlja čez uredništvo, a se v javnosti le samega sebe blamira in osmeši.

V Prosveti št. 49 sem čital zanimiv članek dr. Maksa Kremzarja pod naslovom "Kljukasti črv povzročitelj najbolj razširjene bolezni." V spomin mi je stopila predvojna doba v stari avstrijski državi, kako so oblasti skrbele, da se omenjena bolezen ne razširi med rudarji. Predno so šli rudarji na delo, so se jim večkrat prečitale v čakalnici navodila, kako se je treba varovati bolezni, ki jo povzroča kljukasti črv. V rovih so napravili posebna strnišča s pokrovi na posodah, ki so jih vsak teden očistili. Če so katerega rudarja zasačili, da ni izpolnjeval predpisov glede sanitarnih strnišč v rovu, je bil kaznovan in čisto celo odslovljen.

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje s 2. strani.)

Rojaki, ki so naročeni na omenjeni list, so mi rekli, naj je pošljajo Naprej, naročnine pa ne bodo več ponovili. Nekatere rojake sem tudi alisal, ki so rekli, če bo Naprej še napadal gl. uradnike SNPJ, da bo članstvo zahtevalo, da gl. odbor prekliche določbo, da se ne bo konvenčija vršila v Pittsburghu. Mesto Pittsburgh je določila zadnja jednotina konvenčija, ki se je vršila v mirnem in prijaznem mestu Clevelandu. Kaj porečejo čitatelji in člani, ali bi bilo to častno za našo prostrano državo Pennsylvanijo, v kateri ima SNPJ največ društev in največ članstva? Kljub slabim razmeram in umrljivosti imamo še vedno nad trinajststo naročnikov na dnevnik Prosveto, kar menda pač prekaša vse druge države.

Naprejevega urednika Vitkoviča poznam osebno in se mi ne zdi slab človek, zato mu tudi ničesar ne očitam, ima pa slabe svetovalce, ki mu dajejo slabe nasvete, on pa jih priobčuje v škodo sam sebi. Zmota bo spoznal še takrat, ko mu bo začela teči v grlo. Tisti svetovalci so sovražniki SNPJ in dnevnika Prosvete ter naših dolgoletnih urednikov, kateri se že dolgo let borijo za napredek naše dobre matere Slovenske narodne podporne jednote, da lepo napreduje finančno in na članstvu. Zato pa podžigajo siromasnega urednika s štirimi otroki in ženo, da bi pisal nelepe stvari proti našim poštenim uradnikom in da se bi člani začeli sovražiti med seboj, kar bi seveda oviralo napredek jednote in dnevnika. Znanje so vam lahke brosure, ki so jih izdali lemontski patri in pozivali mladino, češ da je vera v nevarnosti. Toda zavedna delegacija je krepko prišla za jednotino vaje in zmaga: je bila na vsej črti, naši sovražniki pa so bili velikanski porazi. In še sedaj ne mirujejo. Mi pa moramo biti noč in dan na straži, da nas sovražniki ne obkolijo, kakor je obkolil Avstrijo "svastika Hitler". Mi ne smemo spati, kajti sveta dolžnost vseh zavednih sobratov je, da čuvamo naše imetje, našo jednoto, njene principe, njene sloves in njeno ime, kajti "smo skupaj spravili po dolgih letih vztrajnega in smotrnega dela. Ne poslušajte listov, kateri vam obljubljajo gradove, kadar pa jih bodo dobili v svoje roke, ne bodo poznali tebe trpin! Čuvajmo jednoto in njen dnevnik, kajti oboje je naša last, last vsega jednotnega članstva!

Rehabilitacija. — Dr. Šfiligaj, ki je bil pred 7 leti v Rimu po izrednem sodišču za zaščito države obsojen na 10 let ječe in se je lani vrnil domov, je pred dnevi prejel obvestilo, da so mu odpustene vse dodatne kazni, kakor trajna izguba častnih državljanjskih pravic itd.

Novi prefekt na Reki. — Nadomestila je bil dolgoletni reški prefekt Francesco Turbaco upokojen. Na Reko je bil premeščen videmski prefekt Temistocle Testa. Zanimivo je, da naveda rešnja "Vedetta d'Italia" v slovo upokojenemu prefektu tudi njegovo prizadevanje, da se jugoslovensko-italijanski odnosi v času, ko so bili napeti, ne bi po kakem dogodku v reški pokrajini kakorkoli poslabšali. Turbaco je po zadrževanju omenjenega lista stalno skrbel, da "so se dogodki in odnosi v reški pokrajini, ki je sprito reške luke v tem pogledu vsekakor velikega pomena, nasprotni sosedni državi razvijali vedno korektno in znošno. To njegovo prizadevanje je potemtakem v znatni meri prispevalo k sedanjim srečnim realizacijam."

Ženitvena posojila. — Ponovno smo se poročali o teh posojilih za novoročence iz srednjih in revnejših slojev, ki jih dobivajo pod določenimi pogoji že nekaj mesecev pri pokrajinskih uradah. Poročali smo tudi, da bo morala goriška pokrajina najeti 3 milijonsko posojilo, da bo mogla razpolagati s potrebnimi sredstvi za to akcijo. Sedaj poročajo tržaški listi, da je tudi tržaška pokrajinska uprava najela v ta namen posojilo 2.8 milijona lir. Doslej so pristojne oblasti tržaške pokrajine dovolile novoročencem v svojem območju 148 ženitvenih posojil v skupnem znesku 350.000 lir. Z omenjenim milijonskim posojilom pokrajinske oblasti na osnovi zbranih statističnih podatkov in verjetnostnih računov, da bodo krije vse potrebe za dobo treh let.

Obvezni šolski obedi. — Po ljudskih šolah so bili doslej deležni obedov le revni otroci, ki so jih prejeli brezplačno ali pa proti malim prispevkom v blagu. Sedaj nameravajo uvesti šolske obede po vseh šolah in za vse otroke. Premožnejši otroci jih bodo morali plačevati.

Novo filmsko podjetje. — V Trstu se je ustanovilo posebno filmsko gledališko podjetje, ki ga vodijo znani fašistovski intelektualci. Med lastniki so tržaški podestat Salem, ravnatelj "Piccola" Rino Alessi in drugi. Alessi je prevzel generalno ravnanje podjetja, ki bo izdalo v kratkem nekaj filmov.

Kljukasti črv in kljukasti kriz
Piney Fork, O. — Prosveta pri naša vedno zanimiva in podučljiva ter znanstvena članka, poleg drugega zanimivega gradiva, dopisov, vesti in delavskih novic. Iz tega se razvidi, da se uredništvo precej trudi, da večino svojih čitateljev zadovolji in jim ustreže. Tu in tam se oglasi kakšen "kronični kitar", ki malo pozabavlja čez uredništvo, a se v javnosti le samega sebe blamira in osmeši.

V Prosveti št. 49 sem čital zanimiv članek dr. Maksa Kremzarja pod naslovom "Kljukasti črv povzročitelj najbolj razširjene bolezni." V spomin mi je stopila predvojna doba v stari avstrijski državi, kako so oblasti skrbele, da se omenjena bolezen ne razširi med rudarji. Predno so šli rudarji na delo, so se jim večkrat prečitale v čakalnici navodila, kako se je treba varovati bolezni, ki jo povzroča kljukasti črv. V rovih so napravili posebna strnišča s pokrovi na posodah, ki so jih vsak teden očistili. Če so katerega rudarja zasačili, da ni izpolnjeval predpisov glede sanitarnih strnišč v rovu, je bil kaznovan in čisto celo odslovljen.

Glede sanitarnih naprav v ameriških rovih je v tem oziru zelo primitivno. Nobene sanitarne naprave ni v njih, je pa precej nereda in nobenih predpisov glede strnišč, ker jih sploh ni. Vsled tega se razširja smrtonosna bolezen, ki jo povzroča kljukasti črv, ki povzroča bolezni, kajti človeško blato je leglo za takega parazita.

V Nemčiji je bilo pa še bolj strogo glede sanitarnih naprav v rovih. V nekaterih rovih so vsak teden zdravniški preiskovali blato vsakega rudarja, da so ugotovili stanje sanitarnosti. V to svrhu so imeli napravljene majhne posode, na katere se je pritrdila številka dotičnega rudarja in v laboratoriju so preiskali vsebino vsake posode. Čim so opazili kaj sumljivega, so dotičnega takoj poklicali iz rova in ga poslali v bolnišnico v bolnišnico. Seveda se je vsak rudar bal iti v bolnišnico, ker mu po par dnf niso dali nič hrane, medtem ko so mu oprali črevesje. Ako se je kateri počutil malo bolnega, so se čisto pripetilo, da si je izposodil vzorec blata od drugega, da ga niso poslali v bolnišnico, pripetilo pa se je tudi, da sta morala oba romati v spital.

Mislím, da se v sedanjí Nemčiji dosti ne brigajo za kljukastega črva, bolj se pa brigajo za kljukasti kriz, ki mu pravijo avastika. Tega propagirajo in jim služi kot simbol — zasluževanja delovnega ljudstva in potlačene vseh človeških pravic in avobolém. Tisti propagatorji kljukastega kriza v Nemčiji si bi morali dati svoje možgane preiskati, pa sem gotov, da jih bi zdravniški vsačaki poglali v noriario, zlasti pa Dol-feta Hitlerja, ki povzroča strahotno veliko zla vsemu človeštvu, še mnogo bolj kot kljukasti črv. V Nemčiji je sedaj itak vse kljukasto, ker tako zahtevajo Hitlerjevi kljukasti možgani.

Nace Ziemberger.
Zdi se mi, da član ali članica, kateri bi agitiral za tujo lastnino ali za tuj list, našo lastnino pa pobijal, ni dober jednotar. Kdo je odgovoren za dobre liste? Dobri in izkušeni dopisniki. Vsa član in članica dobi prostor v našem glasilu ali dnevniku, da izrazi svoje mnenje na dostojen način. Kdor verjame, da bo pittburški list preprečil fašizem in vojno, se zelo moti. V vojnah odločujejo krogle in granate in pa dobro vodstvo ter disciplina in skupnost, ne pa razkol in armadi ali prepri in razdor med časopisi. Poslušajte starega in izkušnega vojaka-delavca, ki sičér ni bil na fronti v vojni, bil je le na manevrih v mirnem času, bil pa je dolgo vrsto let na fronti delavke zavednosti proti nazadnjstvu in nevedí. Med nami bi morala vladati prostovoljna disciplina, ne pa hujskanje drug proti drugemu. To naj bo naše geslo v bodoče, pa bo vse okej!

Anton Zidanšek, zastopnik.
Kljukasti črv in kljukasti kriz
Piney Fork, O. — Prosveta pri naša vedno zanimiva in podučljiva ter znanstvena članka, poleg drugega zanimivega gradiva, dopisov, vesti in delavskih novic. Iz tega se razvidi, da se uredništvo precej trudi, da večino svojih čitateljev zadovolji in jim ustreže. Tu in tam se oglasi kakšen "kronični kitar", ki malo pozabavlja čez uredništvo, a se v javnosti le samega sebe blamira in osmeši.

V Prosveti št. 49 sem čital zanimiv članek dr. Maksa Kremzarja pod naslovom "Kljukasti črv povzročitelj najbolj razširjene bolezni." V spomin mi je stopila predvojna doba v stari avstrijski državi, kako so oblasti skrbele, da se omenjena bolezen ne razširi med rudarji. Predno so šli rudarji na delo, so se jim večkrat prečitale v čakalnici navodila, kako se je treba varovati bolezni, ki jo povzroča kljukasti črv. V rovih so napravili posebna strnišča s pokrovi na posodah, ki so jih vsak teden očistili. Če so katerega rudarja zasačili, da ni izpolnjeval predpisov glede sanitarnih strnišč v rovu, je bil kaznovan in čisto celo odslovljen.

Glede sanitarnih naprav v ameriških rovih je v tem oziru zelo primitivno. Nobene sanitarne naprave ni v njih, je pa precej nereda in nobenih predpisov glede strnišč, ker jih sploh ni. Vsled tega se razširja smrtonosna bolezen, ki jo povzroča kljukasti črv, ki povzroča bolezni, kajti človeško blato je leglo za takega parazita.

V Nemčiji je bilo pa še bolj strogo glede sanitarnih naprav v rovih. V nekaterih rovih so vsak teden zdravniški preiskovali blato vsakega rudarja, da so ugotovili stanje sanitarnosti. V to svrhu so imeli napravljene majhne posode, na katere se je pritrdila številka dotičnega rudarja in v laboratoriju so preiskali vsebino vsake posode. Čim so opazili kaj sumljivega, so dotičnega takoj poklicali iz rova in ga poslali v bolnišnico v bolnišnico. Seveda se je vsak rudar bal iti v bolnišnico, ker mu po par dnf niso dali nič hrane, medtem ko so mu oprali črevesje. Ako se je kateri počutil malo bolnega, so se čisto pripetilo, da si je izposodil vzorec blata od drugega, da ga niso poslali v bolnišnico, pripetilo pa se je tudi, da sta morala oba romati v spital.

Mislím, da se v sedanjí Nemčiji dosti ne brigajo za kljukastega črva, bolj se pa brigajo za kljukasti kriz, ki mu pravijo avastika. Tega propagirajo in jim služi kot simbol — zasluževanja delovnega ljudstva in potlačene vseh človeških pravic in avobolém. Tisti propagatorji kljukastega kriza v Nemčiji si bi morali dati svoje možgane preiskati, pa sem gotov, da jih bi zdravniški vsačaki poglali v noriario, zlasti pa Dol-feta Hitlerja, ki povzroča strahotno veliko zla vsemu človeštvu, še mnogo bolj kot kljukasti črv. V Nemčiji je sedaj itak vse kljukasto, ker tako zahtevajo Hitlerjevi kljukasti možgani.

ne bolezni." V spomin mi je stopila predvojna doba v stari avstrijski državi, kako so oblasti skrbele, da se omenjena bolezen ne razširi med rudarji. Predno so šli rudarji na delo, so se jim večkrat prečitale v čakalnici navodila, kako se je treba varovati bolezni, ki jo povzroča kljukasti črv. V rovih so napravili posebna strnišča s pokrovi na posodah, ki so jih vsak teden očistili. Če so katerega rudarja zasačili, da ni izpolnjeval predpisov glede sanitarnih strnišč v rovu, je bil kaznovan in čisto celo odslovljen.

Glede sanitarnih naprav v ameriških rovih je v tem oziru zelo primitivno. Nobene sanitarne naprave ni v njih, je pa precej nereda in nobenih predpisov glede strnišč, ker jih sploh ni. Vsled tega se razširja smrtonosna bolezen, ki jo povzroča kljukasti črv, ki povzroča bolezni, kajti človeško blato je leglo za takega parazita.

V Nemčiji je bilo pa še bolj strogo glede sanitarnih naprav v rovih. V nekaterih rovih so vsak teden zdravniški preiskovali blato vsakega rudarja, da so ugotovili stanje sanitarnosti. V to svrhu so imeli napravljene majhne posode, na katere se je pritrdila številka dotičnega rudarja in v laboratoriju so preiskali vsebino vsake posode. Čim so opazili kaj sumljivega, so dotičnega takoj poklicali iz rova in ga poslali v bolnišnico v bolnišnico. Seveda se je vsak rudar bal iti v bolnišnico, ker mu po par dnf niso dali nič hrane, medtem ko so mu oprali črevesje. Ako se je kateri počutil malo bolnega, so se čisto pripetilo, da si je izposodil vzorec blata od drugega, da ga niso poslali v bolnišnico, pripetilo pa se je tudi, da sta morala oba romati v spital.

Mislím, da se v sedanjí Nemčiji dosti ne brigajo za kljukastega črva, bolj se pa brigajo za kljukasti kriz, ki mu pravijo avastika. Tega propagirajo in jim služi kot simbol — zasluževanja delovnega ljudstva in potlačene vseh človeških pravic in avobolém. Tisti propagatorji kljukastega kriza v Nemčiji si bi morali dati svoje možgane preiskati, pa sem gotov, da jih bi zdravniški vsačaki poglali v noriario, zlasti pa Dol-feta Hitlerja, ki povzroča strahotno veliko zla vsemu človeštvu, še mnogo bolj kot kljukasti črv. V Nemčiji je sedaj itak vse kljukasto, ker tako zahtevajo Hitlerjevi kljukasti možgani.

Nace Ziemberger.
Zdi se mi, da član ali članica, kateri bi agitiral za tujo lastnino ali za tuj list, našo lastnino pa pobijal, ni dober jednotar. Kdo je odgovoren za dobre liste? Dobri in izkušeni dopisniki. Vsa član in članica dobi prostor v našem glasilu ali dnevniku, da izrazi svoje mnenje na dostojen način. Kdor verjame, da bo pittburški list preprečil fašizem in vojno, se zelo moti. V vojnah odločujejo krogle in granate in pa dobro vodstvo ter disciplina in skupnost, ne pa razkol in armadi ali prepri in razdor med časopisi. Poslušajte starega in izkušnega vojaka-delavca, ki sičér ni bil na fronti v vojni, bil je le na manevrih v mirnem času, bil pa je dolgo vrsto let na fronti delavke zavednosti proti nazadnjstvu in nevedí. Med nami bi morala vladati prostovoljna disciplina, ne pa hujskanje drug proti drugemu. To naj bo naše geslo v bodoče, pa bo vse okej!

Anton Zidanšek, zastopnik.
Kljukasti črv in kljukasti kriz
Piney Fork, O. — Prosveta pri naša vedno zanimiva in podučljiva ter znanstvena članka, poleg drugega zanimivega gradiva, dopis

F. M. DOSTOJEVSKIJ:

Bratje Karamazovi

Roman v štirih delih s splogom — Poslovni Vladimir Levčič

Aljoša ji je stisnil roko. Grušenjka je še vedno plakala. Videl je, da je njegovi tolažbi kaj malo verjela, a dobro ji je delo že to, da je dal vsaj duška svojemu gorju in si olajšala srce. Žal mu je bilo, da jo mora pustiti v takem stanju, toda mudilo se mu je. Veliko poslova ga je še čakalo.

II

Bolna nočica

Prvega izmed teh poslov je imel v hiši gospe Hohlakove; urno je krenil tja, da bi čim prej opravil in ne bi prepozno prišel k Mitji. Gospa Hohlakova je že tri tedne bolehal: iz neznanega vzroka ji je bila otekla noga in dasi ni ležala v postelji, se je vendar podnevi v mišni domači obleki naslanjala na zofici v svojem budoarju. Z nedolžnim nasmehom je bil nekoč Aljoša sam pri sebi opazil, da je postala gospa Hohlakova vzlic svojih boleznih malone grizdava: pojavljale so se razne pričeske, trakci in odprte haljice in njemu se je kar zdelo, zakaj je tako, čeprav je odganjal te misli kot prazne. Zadnja dva meseca je bil jel posecati gospo Hohlakovo med njenimi drugimi gosti tudi mladi uradnik Perhotin. Aljoša se že kakšni štiri dni ni bil oglašil; ko je stopil v hišo, jo je jadrno ubral naravnost k Lizi, zakaj njegov opravil je bil pri njej, ker je bila še večerjaj posla k njemu služkinjo z njujno prošnjo, naj neutegoma pride k njej "zaradi neke sile važne stvari," kar je iz marsikakega razloga zbudilo Aljošovo radovednost. A med tem, ko ga je šlo dekletu javiti Lizi, je bila gospa Hohlakova kdo ve od koga že zvedela, da je prišel, in brž poslala prositi, naj pride "samo za minuto" k njej. Aljoša je izprevidel, da je bolje, če ustreže najprej mamličini prošnji, zakaj drugače bi vsak trenutek pošiljala k Lizi, dokler bi sedel pri njej. Gospa Hohlakova je ležala na svoji zofici; bila je nekam posebno praznično oblečena in poznalo se ji je, da je živčno silno razburjena. Aljoša je sprejela z vžičenim vzklikanjem.

"Ze večnost, večnost, celo večnost vas nisem videla! Ves teden, prosim vas, oh, sicer ste bili pa še pred štirimi dnevi pri nas, v sredo. K Lizi ste namenjeni, pripravljeni sem, da ste hoteli smukniti naravnost k njej, kar po pristih, da vas jaz ne bi slišala. Ljubi, ljubi Aleksej Fjodorovič, če bi vedeli, kako me ta otrok vznemirja!"

Toda o tem pozneje. Čeprav je to najvažnejše, vendar — pozneje. Dragi Aleksej Fjodorovič, popolnoma vam zaupam svojo Lizo. Po smrti starca Zosime, Bog daj njegovi duši mir (pri tej besedi se je prekrizala) — odkar njega ni več, gledam na vas kakor na samotarja, čeprav se vam vaša nova obleka prelestno poda. Le kje ste tukaj dobili takega krojača? A ne, ne, to ni glavno, to pride potem na vrsto. Oprostite, da vas časih imenujem Aljošo, starka sem, meni je vse dovoljeno," se je koketno nasmehnila, "a tudi o tem pozneje. Glavno je, da ne pozabim glavnega! Prosim vas, opomnite me sami, kakor hitro se kje zagovorim, in recite: 'Pa glavno!' Oh, kako naj ve, kaj je zdaj glavno! — Od tistih dob, Aleksej Fjodorovič, kar je Liza preklicala svojo obljubo — svojo otroško obljubo, da se z vami poroči, ste vi seveda izprevideli, da je bila vse to samo igrava otroška domišljija bolnega dekleta, ki je dolgo posedala v naslanjaču — zdaj hvala Bogu že hodi. Ta novi zdravnik, ki ga je Katja naročila iz Moskve za vašega nesrečnega brata, ki ga bodo jutri ... A kaj jutri! Od same misli na jutrišnji dan že umiram! Najbolj pa od radovednosti ... Z eno besedo, ta zdravnik je bil večerjaj pri nas in je videl Lise ... Petdeset rubljev sem mu plačala za poset. A vse to ni tisto, vse to spet ni pravo. Vidite, štrina se mi je že čisto zmešala. Hitim. A zakaj hitim? Ne vem. Kar strašno je, kako težko začnem umevati stvari. Vse se mi je zmedlo v nekakšen klobčič. Bojim se, da ne bi skočili na nogo in od dolgega časa planili iz moje sobe, ko sem vas komaj zagledala. Oh, Bože moj! Kaj neki sediva, in pred vsem — kave, Julija, Glafira, kave!"

Aljoša se je brž zahvalil in pojasnil, da je šele pravkar pil kavo.

"Pri kom?"

"Pri Agraferni Aleksandrovni."

"Pri ... pri tej ženski! Oh, ona jih je vse pogubila — sicer pa, ne vem, pravijo, da je postala svetnica, čeprav prepozno. Mar bi se bila preje izpreobrnila, ko je bilo treba, kaj bi zdaj, kdo ima korist od tega? Molčite, molčite, Aleksej Fjodorovič, saj vidite, toliko bi rada povedala, da nazadnje menda ne bom ničesar povedala. Ta strašna obravnava ... poslušaj pojdem vsekako, pripravljam se, v naslanjaču me bodo prinesli, in razen tega tudi lahko sedim, ljudje bodo z menoj, in kakor veste, sem med pričami. Kako bom neki govorila, le kako bom govorila! Sama ne vem, kaj bom govorila. Priseči je treba, jelite da?"

"Da, a težko, da bi mogli priti."

"Saj lahko sedim; oh, zmotili ste me! Ta obravnava, to strašno sodno postopajne, in potlej gredo vsi v Sibirijo, nekateri se oženijo in vse to tako brzo, in vse se menjava in naposled je vsega konec, vsi so stari in gledajo v grob. Nu, le naj, trudna sem. Ta Katja, cete charmante personne, je razbila vse moje upe: zdaj pojde za enim vašim bratom v Sibirijo, vaš drugi brat pa pojde za njo in bo živel v sedmjem mestu in vsi trije bodo mučili drug drugega. Mene spravlja to ob pamet, najbolj pa te govorice: po vseh petrograjskih in moskovskih časopisih so že milijonkrat pisali o tem. Oh da, predstavljate si, tudi o meni so pisali, da sem bila 'draga prijateljica vašega brata', ne maram izreči tiste grde besede, predstavite si, nu, predstavljate si!"

"To ni mogoče! Kje in kako so to pisali?"

"Tako vam pokažem. Včeraj sem dobila — včeraj sem tudi prečitala. Evo, tu v listu 'Govorice', v Petrogradu izhaja. Te 'Govorice' so jeli izdajati šele letos; jaz imam govorice strašno rada in sem se takoj naročila, in zdaj, evo, kaj imam od tega: pogledjte, kakšne so te Govorice. Nate, čitajte tu, na temle mestu!"

Tako govorile je pomolila Aljoši list iz časopisa, ki je ležal pod njeno blazino.

Ne samo da je bila slabe volje, ampak bila je vsa nekako razbita in morda se je bilo v njeni glavi res vse zamotalo v klobčič. Vest v časopisu je bila kaj značilna in je morala seveda zelo neprijetno vplivati nanjo, toda ona se v svojo srečo ta trenutek morda niti ni mogla osredotočiti na eno stvar in je utegnula zato že čez minuto celo pozabiti na časopis in preskočiti na kako čisto drugo stvar. To, da se je bil glas o strašni preiskavi že raznesel na vse štiri strani Rusije, je Aljoša zdavnaj vedel in — o, Bog, kakšne divje vesti in dopise je bil že čital v teh dveh mesecih mimo drugih, točnih o svojem bratu, o Karamazovih vobče in celo o samem sebi. V nekem časopisu je bilo celo rečeno, da je po bratovem zločinu odšel v puščavnik in se zaprl v samostan; v drugem so to izpodbijali in pisali, narobe, da je obenem s starcem Zosimo vstopil v samostansko blagajno ter "pobegnil iz samostana". Sedanja vest v listu "Govorice" pa je bila naslovnjena: "Iz Skotoprigonjevska (tako se na žalost imenuje naše mestce, dolgo sem skrivaj njegovo ime), k procesu proti Karamazovu". Bila je čisto kratka in o gospe Hohlakovi ni bilo v njej nikake neposredne omembe, kakor so bila vobče vsa imena skrita. Poročala je samo, da je zločinec, ki se zdaj s takim hrupom pripravljajo na to, da bi ga sodili, kapetan ruske vojske v ostavki, clovek drznega nastopa, lenuh in pristaš nevoljništva, ki ni delal ničesar drugega, kakor da se je ukvarjal z ljubimkanjem in vplival posebno na razne dame, ki so se "dolgočasile v samotni". Ena taka dama, "vdova, ki ji je dolgčas" in ki se dela mlado, čeprav ima že veliko hčer, se je dotorej zagledala vanj, da mu je komaj dve uri pred zločinom še ponujala tri tisoč rubljev, s pogojem, da takoj pobegne z njo v zlatokope. Toda zločinec je rajši umoril očeta in ga oropal natanko za tri tisoč rubljev, zanašaje se, da bo ostal nekaznovan — nego da bi se vlek v Sibirijo s štiridesetletnimi čari svoje dolgočasne dame. Živahni dopis se je končaval, kakor se spodobi, s plemenitim ogorčenjem nad nepravnostjo očetomorstva in bivšega nevoljniškega prava. Ko ga je z zanimanjem prečital, je Aljoša zložil list in ga vrnil gospe Hohlakovi.

(Dalje prihodnjaj.)

ne prepuščajo vode. Potapljač se pa v takšni okorni obleki le težko giblje; v njej se niti ne sme prikloniti, kajti stisnjeni zrak v obleki bi pretrgal blago, v obleko bi vdrla voda in potapljač bi se zadušil.

Boj z divjimi morskimi 'prebivalci'

Najnevarnejši sovražniki lovcev na bisere so 'prebivalci' morskih globlin. Najstrašnejša med njimi je velika hobotnica (polip), ki se skriva po obraslih duplinah na morskem dnu in se od onod z veliko hitrostjo požene na potapljača. S svojimi osmiimi lovskimi — nekateri izmed njih so dolge po 13 metrov — preganja potapljača. Ko se ga naposled le z eno lovko oklepe, se pa hitro z ostalimi sedmimi prisesa na morskno dno. Znamenje za rešitev je v takšnem primeru čisto odveč, kajti hobotnica se tako močno drži dna, da je pomoč vsega ladjinega moštva samo jalov trud. Nesrečni potapljač je zapisan smrti, če se mu ne posreči še pravočasno z nožem prerezati strahotnih lovk. Včasih se zgodi, da naposled potegnejo omedlelega potapljača iz vode še v objemu debelih lovk, ki mu jih morajo razrezati s tesla. Takšne zgodbe o potapljačih se nam utegnejo zdeti junake pravljice, pa so vendar gola resnica.

Zelo nevaren morsk prebivalec je tudi morski volk; posebno nevarna sta beli in modri morski volk, ne dosti manj pa kladivasti in tigrasti morski volk. Lovci biserov ločijo te štiri vrste morskih volkov skoraj tako natančno kakor ločimo mi razne vrste psov. Morski volkovi so posebej nevarni, kadar je morje viharno. V lepem vremenu plavajo namreč tik pod površino, v burji in v viharju se pa skrivajo v morske globline in napadajo vse, kar jim križa pot.

Velika nevarnost za potapljače so tudi velikanske školjke, ki imajo pogosto v premeru meter ali pa še več in tehtajo tudi po petdeset metriskih stotov. Potapljač jih navadno niti ne opazi, kajti prirasle so v morskno dno tamkaj, kjer je največ morske trave. Navadno so njihove velike lupine razkrošene in če potapljač po nesreči stopi mednje, se hitro zapro in nesrečnikova noga ostane v strašnih kleščah. V takšnem primeru se potapljač reši samo tedaj, ako z nožem prereže tiste mišice, ki jih orjanska školjka drži v svojem železnem precepu. Nekateri potapljači so si rešili življenje podobno, kakor si ga rešijo ujetnice lisice; sami so si z nožem odrezali nogo.

Bedni zaslužek

Čeprav je delo potapljačev zelo naporno, vendar ti težaki zelo malo zaslužijo. Le malo potapljačev vzdrži v svojem poklicu več ko deset let. Spreten potapljač potegne v nekaj urah iz vode pet do šest metriskih stotov školj, a dve tretjini jih je nerabnih, v tretji tretjini je pa navadno le cenejša biserje. Polinezijski potapljač zasluži le redko več kakor 10 do 12 funtov na mesec, v ameriškem denarju okrog \$50-\$60. Na prvi pogled se nam zdi to čisto lep denar, toda pomisliti moramo, da potapljač opravlja svoje delo samo osem do deset let in da mora s tem denarjem živeti vse življenje, ker nima pokojnine. Kajpak, ako se potapljač nasmehe sreča, da najde dragocen bisser, je preskrbljen do konca svojih dni. Dobiti dragocen bisser je pa težje, kakor zadeni v loteriji glavni dobiček.

Pred osmimi leti so se razmere nekoliko popravile, kajti tedaj so ceylonsko in madagaskarsko obalo proglasili za naravni park in s tem zmanjšali možnost konkurence. Od tistih dob je pa trgovino z biseri zajela kriza. Bogatini so svoj okus spremenili, naklonili so svoje simpatije drugemu okrasju in tudi industrija umetnega biserja se je bila medtem zelo razvila.

Dame iz visoke družbe, ki nosijo okrog svojih vitkih vratov ovrtnice iz dragocenih biserov, se menda le redkokdaj spomnijo velikanskega truda in nevarnosti, ki jih je moral prestati ubogi potapljač, preden je iz morskih globlin prinesel za svojo bedno plačo teh nekaj belih, svetlih biserov, ki zdaj krasi njihove lepe rame, vratove in roke ...

Slabo je naletel

Dr. V. Korun

Po mestnem izprehajališču je vrvelo veselo življenje. Mladi in stari so polnili steze. Razkazovali so se v novih pomladanskih oblekah ter med kramljanjem in smeohom uživali vonjavi duha prebujajoče se narave.

Tudi Vojteh Vresk se je sprehajal. Pa prav dobre volje je bil. S sladkim usmevom na ustnih je na desno in levo pozdravljaj in ozdravljaj.

Sicer ni bil več v pomladi svojega življenja; v prvih dneh poletja je bil. V dobi, ko mladostni vihravosti sledi preračunjena podjetnost, ko si moški zasidra obstoj ter je zaradi tega pri materah in hčerah čislana oseba.

Tako so se tudi nanj hrepeneče ozirale nališpane sprehajalke. In ker se je tega zavedal, je ponosno korakal mimo njih, smehljaje prestregal njihove ljubezne željne poglede ter jih takisto vračal. Sam pri sebi si je pa mislil: "O da! — Za ljubezen sem vam vedno na voljo, za zakon pa ne."

In res! Zvest svojemu načelu, ni bil izbirljen v sredstvih. Obljuba mu ni delala dolga. Samo na tem mu je bilo, da so njegove ljubavne zadevščine ostale tajne; da je med svetom veljal za celega poštenjaka. Kako bi moral pa sam o sebi soditi, ako bi bil pravičen, o tem ni razmišljal.

Tistega dne se je nekaj časa družil z množico, ki je valovala gor in dol po glavnem dvoredu. Naposled je pa krenil na stransko pot. In tu je zagledal gospodično, za katero se je že dalje časa zanimal. Sedela je na klopi in brala iz neke knjige.

"Salamsko lepa ženska!" je rekel sam s seboj. "S to se moram vsekako pobliže seznaniti."

Šel je nekajkrat mimo nje, vihteč s srebrom okovano palčko in polglasno žvižgajoč neke popevke. Vsakikrat je pa uprl pogled vanjo in pričakoval, da se bo tudi ona ozrla vanj. Končno je pa stopil h klopi in vprašal: "Ali mi dovolite, gospodična, da prisledim?"

"Prosim," je brezbržno odgovorila ošvrknivši ga s pogledom. Nato se je pa spet sklonila in se na videz zamaknila v knjigo. Misli si je pa: "Prav, da si prišel, da ti bom vest izprašala. Saj te poznam."

Vresk bi bil rad pričel pogovor. Ker je pa gospodična bila videti vsa zatopljena v berivo, je čakal prilike za odgovor. Naposled se je vzklonila in položila knjigo na kolena.

"Kaj pa berete tako lepega, če smem vprašati?" je tedaj rekel. "Nič posebnega."

"Pa mora vendar biti zanimivo, ker ste se tako vzbolili v štivo."

"Zanimivo ni kdo ve kaj, pač pa poučno, namreč za nas ženske," si je v naglici izmislila, ker v resnici je imela neki roman pred sabo.

"Aha! Gotovo, kako vam je treba ravnati, da si pridobite ljubezen in kako si jo ohranite. No pa vi gospodična spričo vaše le-

Anthony Eden (desno), bivši angleški zunanji minister, in Cranbourne, zunanji podminister, ki je tudi resigniral po spisu s premierjem Chamberlainom.

pote pač ne potrebujete takega pouka."

"Vsaka ga potrebuje; pa ne za pridobitev in ohranitev ljubezni, kakor vi pravite, temveč da se očuva."

"E, e! O čem takim je mogla pisati le kaka stara samica, ki se ji je bil ljubček izza mladih let izneveril, ker je bila premalo lepa ali kaj, zdaj pa vse moške sodi po njem."

"Vsekako nekdo, ki dobro pozna nazore moških o spolni moralnosti."

"Ali mi dovolite, gospodična, da pogledam, kaj piše? Zelo sem radoveden."

"Oprostite! Ne morem," odvrne gospodična in knjigo umakne. "Napísala sem vanjo svoje lastne pripomnje, in ne bi videla rada, da bi jih kdo drug bral."

"Pa prav to bi me zanimalo." "To vam lahko tudi ustno povem, pa ne bo laskavo."

"No, no! To menda ne bo tako hudo. Sicer pa priznam, da so med moškimi res tudi brezvestneži; toda mene ne smete med nje šteti."

"Ne dvomim, da ste vi izjema. Ampak koliko je pa takih!" je gospodična na hinavščino odgovorila z ironijo.

Vresk je smatral njene besede za resne. Hlastno je segel po njeni roki in jo poljubil. Nato je pa rekel: "Potemtakem smem pričakovati od vas košček ljubezni? Kaj ne, gospodična?"

"Ko vas pa ne poznam."

"Oh, oprostite! Ker me pozna domala vse mesto, sem mislil, da

tudi vam nisem neznan. Moje ime je Vresk, stavni podjetnik.

"Vresk?!" se je gospodična na videz začudila. "Pa ne Vojteh Vresk?"

"Zakaj vprašate?"

"Zakaj? V odvetniški pisarni sem uradnica, se je včeraj spisala obtožnica zoper nekaj Vojteha Vreska, ki je bil zapečeno moja prijateljica Metko Lenejevo, objubilš ji zakon. Zato pa, ko jo je spravil v sramoto, nesrečo noče nič vedeti o svoji objubi. Tak podlež! Kaj ne?"

"Tako!" je Vresk zajeljal pomencal na klopi. "Je več o tega imena, več oseb." Nato hlastno potegnil uro iz žepa. "Saperment! Kmalu bi val še zamudil. Moji pokloni!" Še rekel ter naglo odšel.

SLOVENSKA NARODNA PORNJA JEDNOTA

Izdaja svoje publikacije in posebno list Prosveta za kar ter potrebno agitacijo svojih društev in članstva in za propagando svojih idej. Nikakor ne za propagando drugih pornih organizacij. Vsaka organizacija ima običajno glasilo. Torej agitatorni dopis in naznanila drugih podobnih organizacij in njih društev se ne pošiljajo listu Prosveta.

Ali ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku domovino? To je edini trajne vrednosti, ki ga mal denar lahko polji svojcem v domovino

Lovci biserov

Težko si predstavljamo, s koliko nevarnostmi in napa je zvezano iskanje biserov v morskih globinah.

Lovci biserov in potapljači so vseh mogočih narodnosti. Med njimi so belci, Kitajci, Japonci, Malajci in otočani iz Južnega morja. Največ jih pa pride s polinezijskih otokov; to so že rojeni potapljači, ki se spuščajo dvajset do dvajset metrov globoko brez tehničnih pripomočkov in ostanejo pod vodo tudi do štiri minute. Njihova potapljaška spretnost nas nehoti spomni na umetnike indijskih fakirjev, ki žive pokopljejo.

Ti potapljači najprej kake tri minute nepremično sede na palubi ladje, sistematsko vdihavajo zrak in ga izdihavajo manj,

kakor so ga bili vdahnili. Tako si nabere toliko zraka, da se zdi človeku, kakor bi svoja pljuča napenjali in raztezali, ko da bi bila iz gumija. Nato spuste potapljače naglo v odprti železni košari v vodo. Potapljač vzame s seboj v globino samo nož in košarico za spravljane školjke; železno košaro pa spuste po močni, debeli vrvi in z njo da potapljač tudi znamenje, če mu grozi nevarnost ali pa, kadar hoče nazvgor.

Naporno delo, a malo zaslužka

Nekateri biserne školjke so komaj tolikane kakor dlan, druge so pa spet težke šest do sedem kil. V majhnih školjkah so navadno najdragocenejši biseri, zato pa njihova lupina nima nikakršne vrednosti. V velikih školjkah res ni dragocenih biserov, vendar je v njih debela plast, biserovine, ki gre prav do-

bro v denar. Velike školjke so zato tisti zaželjeni plen, ki hrepene po njem vsi potapljači, kajti one predstavljajo vsakdanji zaslužek teh podmorskih težakov. Eno samo drobno, čisto zrno bisera utegne pa polinezijskemu potapljaču nakloniti dovolj bogastva za vse življenje, a ne smemo pozabiti, da nekateri potapljači iščejo tak bisser že dvajset in še več let, pa ga še zmerom niso našli.

Glavni zaslužek polinezijskega potapljača so torej velike školjke z biserovino. Te školjke pa pogosto leže v globlini trideset metrov, ki se vanjo ne upa spuštiti niti najspretnejši polinezijski potapljač. Ako se pa vseeno odloči, da bo poskusil iskati tako globoko, se mora oborožiti z masko, ki jo napolnijo z zrakom. Se za večje globine uporabljajo posebne kisikove maske, ki so pripravljene tako, da

SLOVENSKO-AMERIKANSKI

Koledar 1938

Letošnji Koledar Vam bo zelo ugajal ... Naročite ga še danes.

Cena 50 centov

100 STRANI ZANIMIVEGA ČITIVA: — POVESTI, RAZPRAVE, RAZNOTEROSTI, INFORMATIVNI ČLANKI

Bogato ilustriran

GLAS NARODA (Dep. N.) 216 W. 18th Street, New York

Največja zaloga slovenskih knjig v Ameriki!

V knjigarni "Glas Naroda" lahko dobite vsakovrstne slovenske knjige naših priznanih pisateljev: Cankarja, Tavcarja, Jurčiča, Preglja, Kmetova, Milčinskega, itd. ... V zalogi imamo prevode del svetovnoznanih mojstrov: Gospodarske, gospodinske in poučne knjige ... Igre, pesmi, zemljevide.

Ljubitelji lepe knjige naj pišejo po cenik knjig, ki jih imamo v zalogi.